

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 40 ♦ ročník XI ♦ 2015

Alexandra Fialová: Jarní píseň borového lesa

NA SLOVÍČKO S VĚROU KOPECKOU

Věra Kopecká je básnířka, překladatelka, fotografka a vydavatelka. Narodila se v Turnově, do maturity žila v Jablonci nad Nisou. Vystudovala Matematicko-fyzikální fakultu na Karlově univerzitě v Praze, obor učitelství. V letech 1980–1985 absolvovala na Lidové konzervatoři v Praze obory umělecký přednes, divadlo poezie a literární tvorba. Od roku 1992 žije v Broumově. Poezii píše od studentských let. Knižně debutovala ve sbírce několika autorů Prvovýstupy (1989, Kruh). Vydala přes dvacet vlastních sbírek poezie, z toho čtyři polsky. Její verše byly přeloženy do polského, ruského a ukrajinského jazyka

Letos organizuje už 16. Dny poezie v Broumově. Je členkou Obce spisovatelů v Praze a Střediska východočeských spisovatelů, pracuje ve výboru jako místo-předsedkyně, současně je vedoucí oblasti Hradecko.

Věro, jak se přihodilo, že máš tak hojnou a plodnou spolupráci v Polsku? Předpokládám, že trvá už hodně dlouho.

Od roku 92 žiji na Broumovsku, tedy pár kilometrů od polské hranice. Tady vyšly také moje první samostatné sbírky. V roce 1997 je „objevil“ polský kolega Krzysztof Karwowski. V Nové Rudě tou dobu už existovala literární skupina Básníci 97, která oslovila broumovské autory, Miloše Hromádku, Evu Kučerovou a mne, přizvala nás ke spolupráci. Začali jsme jezdit na básnická setkání do Klodzka a Nové Rudy, později také do Boguszowa, Walbrzychu a Radkowa. V roce 98 už se konaly společné večery poezie i na naší straně – v Červeném Kostelci a v Broumově, naše verše byly publikované v časopise Zemla Klodzka a ve sbornících vydávaných v Polsku. V roce 2002 vyšla dvojjazyčně moje sbírka Podzimní poselství, autorem překladu do polštiny byl právě Krzysztof Karwowski. Od roku 2000 organizujeme česko-polská setkání básníků – Dny poezie v Broumově. Jejich součástí jsou jak veřejná čtení, tak tvůrčí dílny a sborník prací účastníků. Právě tato setkání mi otevřela řadu dalších možností – pozvání na mezinárodní básnické festivaly do Polska – Galicyjská jeseň, Poznaňský listopad, Varšavský podzim a festival Básníci bez hranic v lázních Polanice, ale také na autorské večery a výstavy a už několik let rovněž na plenéry.

Při letmém pohledu na Tvé aktivity v Polsku mě napadá: Jak zvládáš problémy s jejich jazykem při autorských čteních v Polsku?

Přiznám se, že když jsem se přistěhovala na Broumovsko, byla pro mě polština úplně neznámý jazyk. V průběhu let a setkávání jsem se naučila rozumět a později

i mluvit. Ale byla jsem i párkrát docela zaskočena. Na prvním festivalu v Polsku, jehož jsem se zúčastnila a kterého součástí byly i besedy se školní mládeží, většínou jsme na těch besedách byli v trojici, ale stalo se, že nás rozdělili po jednom, každého do jiné školy a já jsem zůstala sama v knihovně, kam přišly dvě třídy žáků kolem 10–12 let. Tak jsem hodně špatnou polštinou řekla něco o sobě a o Broumovsku, měla jsem i fotografie a knihovnice a učitelky mi pomáhaly. Verše jsem četla česky a na čtení překladu jsem vždy vyvolala někoho z dětí. Pomohla mi má učitelská praxe. O pár let později se mi stalo, že mě učitelka zavedla do třídy a nechala mě tam samotnou s děvčaty v nejlepších letech puberty. Samozřejmě, že mám stále problémy s výslovností některých samohlásek a souhlásek, které v češtině nemáme a velký problém je i přízvuk, který polština klade na předposlední slabiku slova. Dokážu ale tyto nedostatky kompenzovat svým přednesem, intonací, o čem svědčí i to, že v závěru setkání mě účastníci žádají o další návštěvu.

A co Ukrajina, Rusko a jejich básníci?

Na festivalech v Polsku jsem poznala i básníky z jiných zemí – vietnamského básníka Lam Quang My, který žije ve Varšavě, Jekatěrinu Poljanskou z Petěrburgu, Aleksandra Gordona z Ukrajiny a řadu dalších. Ukrajinci i Rusové bývají také na plenérech.

Je nám známo, že nezůstáváš pouze u své účasti v zahraničí, ale daří se Ti, aby jsi jejich básníky zvala i k nám. Připomeň při jakých příležitostech.

S autory, kteří mě na festivalech zaujmou svou tvorbou, vystoupením i jako lidé se přirozeně snažím navázat kontakt a pokud je to možné, je také přiblížit českým čtenářům a posluchačům. Zvu je na Dny poezie a už několik let i na setkání v rámci Východočeského uměleckého maratónu, jejich verše překládám do češtiny a vydávám.

Píšeš básně, fotografuješ, dokonce maluješ, překládáš, jezdíš často číst a besedovat u nás i v Polsku, založila jsi vlastní nakladatelství, které vydalo za nedlouhý čas své existence několik pozoruhodných sbírek zahraničních básníků i členů našeho Střediska, organizuješ Dny poezie v Broumově, navíc pracuješ jako místopředsdkyně ve výboru, vedeš nemalou skupinu Hradecko, což jistě vyžaduje obrovské úsilí. Jak to všechno stačíš?

Většinu toho, co zmiňuješ, jsem dělala už v době, kdy jsem ještě pracovala ve škole. Odešla jsem do důchodu, jak to jen bylo možné, abych se mohla zcela věnovat těmto činnostem. Ona je to taková lavina – něco ji na počátku spustilo a stále na sebe nabaluje a nabaluje. Tak mi to před třemi roky nedalo a začala jsem organizovat také plenéry tady v Křinicích a podle slov účastníků, patří k nejlepším. Možná právě pestrost toho, co dělám, mi dává sílu – u jedné aktivity odpočívám

od jiných činností, ale přiznám se, že některé dělám jen proto, že to bez nich nejde (žádosti o grant, vyúčtování, výroční zpráva), i když bych raději třeba malovala. A také si stále myslím, že je potřeba tvořit, že je třeba krásy a poezie a přátelství mezi lidmi i národy, tak se snažím k tomu trochu přispět.

Děkuji za odpovědi. Ptal se Milan Dušek

LITERÁRNÍ ČÁST

Pod slupkou

IVA TAJOVSKÁ

Pavel Kdoula se nerad probouzí. Ví, co ho dnes zase čeká.

Věra rozespale zafňukala, výstražně zamlaskala, a aniž by její muž stačil vyloudit první dnešní zvuk, okřikne ho, že zase dělá po ránu rambajs. Je sobec, kterému je fuk, že ona jde do práce. „Jo, do práce, já jo,“ neodpustí si.

Ani toto ráno ho to nemine. Pavel na chvíli zadržuje dech a pak těžce vydechuje, jako by bolestný zvuk mohl zapudit osočování za to, co ještě nestačil udělat nebo pokazit.

„A jdi si cvičit do kuchyně!“ nabádá ho ospalým hlasem žena. Pavel se pokouší vstát co nejtíseji. Jenže chce jenom jeho mozek. Tělo stávkuje. Jako včera. Jako předevcírem, jako už spoustu let. Ne, dnes zase o něco víc. Protože ten predátor, Parkinsonova choroba, nemá slitování, svou oběť tráví pomalu. Ale Pavel se jen tak nedá. I když dneska zase mnohokrát zaškobrtne a upadne, nepoddá se, pošlape dál. Třeba i chvílemi šouravými minikrůčky, kterým se horní polovina těla neumí přizpůsobit. S odřenými kalhotami, které jen tak tak překrývají kolena obvázaná ušmudlaným fáčem ledabyle zakrývajícím krvavé rány. Nemají šanci se zhojit.

I dneska se rozcvičí a donutí se dojít pozeptat na další nabízená volná pracovní místa v tomhle zatraceném městě. Je příliš malé na to, aby mu zajistilo anonymitu před těmi, kteří si ho pamatují jako otravného hledače práce, kterému se huř říká „ne“. Ale ne dost velké na to, aby mu konečně nabídlo možnost. Zaslouženou, protože i když tělo občas odmlouvá mozkou, hlava mu pořád funguje. Dost dobře na to, aby s titulem inženýra mohl dělat třeba referenta. Technika. Spoustu profesí by ještě zvládl. Ale teď by už bral jakoukoliv, i nekvalifikovanou práci. Třeba vrátného, jako pár měsíců vloni, než ho z „organizačních důvodů“ propustili, aby se na jeho židli mohl rozvalovat mladý, zdravý chlap, který by se mohl uchytit kdekoliv jinde.

Pavel vyndává opatrně z nočního stolku poskládaný papír s adresami. Věra si otráveně přetáhne peřinu přes hlavu, ale než ten pohyb dokončí, uděluje směrem

k muži pokyny, aby se už konečně klidil z ložnice. A vyvenčil Ronečka. „Vid, miláčku“, něžně drbe psa, který se po zaslechnutí svého jména lísá k paničce a olizuje její ruce padající z postele.

„A nezapomeň si vzít nákoleníky. Nemáme zbytečný prachy na tvoje další kalhoty. Když to bude takhle pokračovat, tak už ani na záplaty,“ její jindy ostrý, řezavý hlas je ještě zastřený ranním chrapotem. Probublává jím zlost a zášť.

Pavel nemá chuť, ani sílu se bránit. S pomačkaným papírem, nákoleníky pod paží a Ronem v závěsu opouští ložnici. „A nech Ronečka raději na volno, ať nevenčí on tebe,“ uděluje Věra další instrukci.

Pavel v kuchyni polyká léky a pak odsouvá židle ke stěně. S hekáním ulehá na podlahu. Cvičí. Syká, jak nejtísejší umí. Jeho zrychlený dech snad už ani dechem není. Je to sípání člověka, který se stal vězněm svého těla. Prolíná se s roz dováděným poštekáváním Rona, pro kterého pravidelné cvičení pána znamená veselou zábavu. Když Pavel vstává, jeho pohyby se zdají nepatrně koordinovanější a jistější. Obléká se. Jen s uzlem na kravatě si prsty nevědí rady.

Volá na Rona a uvazuje mu obojek. Společně vycházejí z bytu. Pes radostně poskakuje, tlapkami se opírá o pána, který má co dělat, aby udržel rovnováhu.

Na domovní chodbě se míjejí se spěchající pohlednou ženou, která za sebou vleče nedostrojené děti, dvojčata. Pavla se psem si nevěší. Na úzkých schodech do něj vrazí, neomluví se a pospíchá dál. Jedno z děcek v mezípatře dělá, že si zavazuje tkaničku od bot a druhé mu asistuje. V dřepu sledují Pavla a šuškájí si. Matka plná nervozity podupává dole u schránek a špatně tlumeným hlasem rozléhající se panelákovou chodbou vyzývá děti ke spěchu. Ty si ale nechtějí nechat ujít svou ranní zábavu. Vyčkají, až Pavel, přidržený se zábradlí jako batole, které se učí chodit ze schodů, dojde do mezípatra. Pak se na sebe spiklenecky podívají a pokulhávají dolů za ním. Když se Pavel nečekaně ohlédne, nelze v jeho obličejích s úspornou mimikou nic vyčíst. Děti mají po zábavě. Parodie se příliš nepovedla, nevádí, tohoto pána potkávají často, do příště zase něco vymyslí. Pospíchají za matkou, která jim u východu vlepí symbolického lepáka.

***

Pavel prochází budovou kulturního domu a na dveřích hledá jméno zástupkyně ředitele, které má napsané na druhé straně mapky zvlhlé potící se rukou. Vchází po zaklepání v uctivě nahrbeném předklonu. Nejistými kroky přichází ke stolu, na kterém jsou rozloženy kupičky papírů a rozevřené šanony. Upravená žena s dlouhými, různobarevnými nehty pomalovanými abstraktivními, miniaturními obrázky si ho rozpačitě prohlíží. Nervozita plynoucí z předzvěsti dalšího odmítnutí ovládá Pavlův hlas. Opakovaně zdůvodňuje, proč přišel. Hlásí se na volné místo, na které ho upozornili na úřadu práce. Na pozici vrátného.

Žena je očividně zaskočená. Je jí trapné, že tomu huhňajícimu člověku špatně rozumí a musí opakovat otázky. „Promiňte, nějak jsem se přeslechla ...“ říká poněkolkáté před každou další otázkou. Nejráději by toto jednání měla za sebou. Váhá, jestli mu má nabídnout židli. Volí únikovou cestu ze situace, ve které je nejistější ještě více, než Pavel.

„Smůla, místo je už obsazené, pane ...“ sama slyší, jak je její hlas nepřesvědčivý.

„Kdoulo,“ doplňuje její rozpačité hledání příjmení Pavel, rezignovaně přikyvuje a mlčky odchází. Připadá si, jakoby zase hrál stejnou scénku. Jen v jiných kulisách. Kancelář je prostorná, cesta od stolu ke dveřím se stává zlomyslným předváděcím molem, na kterém se pokus o odchod „na úrovni“ mění v parodii na hrdost.

Do tváře ženy se vkrádá soucit. „Pane Doulo ...“

Pavel ji za chůze opravuje: „Kdoulo.“ V tónu jeho hlasu není ani náznak po-dráždění. Jen stín odevzdaného smutku.

„Pane Kdoulo, máme tu dvousměnný provoz, vlastně bychom ještě jednoho vrátného potřebovali.“

Pavlovo překvapení není o nic menší, než to její, když žena z občanského průkazu vpisuje do formuláře titul inženýra. Později, kdykoli Pavla oslovuje, tento titul až přehnaně často používá. Ale on se nebrání, titul lahodí jeho citlivým uším a hledí jeho vytrácející se sebeúctu.

„Kdy byste mohl nastoupit, pane inženýre?“

Za poslední rok se Pavel hlásil o práci na osmi místech. Vyceповaný předcházejícími odmítnutími byl připraven na další. Ne na dnešní úspěch. Je zaskočený.

„Třeba, třeba ...“

„Od prvního?“ pomáhá mu žena.

„Třeba od zítřka.“

***

Pavel stojí u otevřené lednice. Láhev šampaňského vína se mu nezdá ještě dost chladná. Přendává ji do mrazáku, ale pak si uvědomí, že by víno mohlo zmrznout a roztrhnout láhev. Vrací ji zpět. Krájí na kostky chleba a zdobí je tím, co nachází v lednici a špajzce. Ještě to není ono, hledá párátka a společně s kousky syra je zapichuje do chleba. Hotovo. Poodstupuje a dívá se na stůl. Je se sebou spokojený. Předloktím shrnuje drobečky na zem a zapaluje připravenou svíčku položenou na kuchyňském stole. Do cípu košile otírá skleničky na víno. Spokojeně hledí na stůl. Ták, vše je nachystané.

Konečně domů přichází Věra. Pavel za prosklenými dveřmi sleduje svlékající se siluetu. Matné sklo zkresluje její postavu, přesto si Pavel uvědomuje, jakou hezkou ženu má. Vysokou. Štíhlou. Vzprámenou. Upravenou. Elegantně, vkusně ustrojenou. Dřív na ni byl pyšný. Vlastně je stále. Jen kdyby si zas a znovu nemusel

uvědomovat, jak se mu Věra vzdaluje. Chtěl by nevidět propast mezi nimi, která se každým dnem ještě více rozšklebuje. Nelze přehlédnout, jak ho převyšuje. Nejen výškou postavy, ale vším, co dřív měl i on, ale co mu postupně ukrádá nemoc.

Nemůže se dočkat, až Věra vstoupí do kuchyně. Překvapeně se podívá na připravený stůl a bude se ptát, co že se to stalo, že nachystal oslavu? On jí bude chvíli napínat a dělat drahoty s odpovědí, všechno jí řekne až nad skleničkou. Láhev vychlazeného šampusu bude otvírat slavnostně a pomalu, aby byla ještě chvíli napjatá.

Jenže dveře do kuchyně jsou stále zavřené. Pavel slyší zvuk sprchy. Netrpělivě poposedává a dívá se do vlnícího se plamene svíčky. Nůžkami krátí dlouhý hořící knot, který příliš rychle požírá úzkou svíčku a sleduje, jak rozteklý vosk líně skapává na talířek. Konečně Věra přichází do kuchyně. Prozpěvuje si. Je oblečená, upravená, konečky vlasů má vlhké. Aniž by si povšimla nachystaného stolu a Pavla, otvírá dvířka od lednice a přehrabuje se v ní.

Pavel vyčkává, a když se mu to zdá příliš dlouhé, významně zacinká prázdnými skleničkami: „Tady jsem!“

Věra se pomalu otáčí směrem k němu.

„Podej tu láhev se šampaňským,“ Pavel se nebrání slavnostnímu tónu.

Věra dovírá dvířka lednice. Prohlíží stůl a pohledem pokračuje výš. Ne však dál, než ke krku Pavla.

„Co blbneš?“ Má po náladě. Má po ní pokaždé, když musí být v jedné místnosti se svým mužem. Teď už to není ta žena, která si ještě před chvílí prozpěvovala a krásně žensky třepotala prsty ve vzduchu, aby jí uschnul lak na nehtech. Nyní jsou její prsty zabořené v bocích.

„Cos to tu nadělal za svinčik?“ štítivě shrabuje drobečky z kuchyňské linky. Když se podívá k nohám, hází je rezignovaně na zem a rovnou vyndává smeták. Zametá a pak si vzpomene na láhev. Ukáže směrem k ledničce: „Šampus? To nevíš co s penězi?“

„Mám práci.“ Pavel se celé odpoledne těšil, jak před svou ženou vysloví tato dvě důležitá slova. Ale teď se jeho radost přetavila do ponižující obhajoby.

„Práci? Ty?“

Pavel sfoukává svíčku a dotčeně odchází. Drobečky se mu nabalují na pantofle. Věra syká zlostí a má co dělat, aby jí smeták nevyletěl z rukou.

Ukázka z připravované novely „Pod slupkou“.

- **Dokud básník nezačne psát, je celkem neškodný.**
- **Šašci se těší větší oblibě než jejich králové.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

VĚRA KOPECKÁ

I. Obraz

Vstupuji
mezi zdi
Zlatý paprsek
v růžovém svítání

Město je pusté
bez lidí
Ztraceni
bloudí hvězdami

Slova hledám ...
která by navrátila
život do ulic

Sama
Opuštěná
Pouhé nic

II. Údiv

Městem údiv prochází
Městem bez věží
Tiše našlapuje
pustou ulicí

Pojídá sny
co z oken padají
Vzdálené
z hloubky let

Ulice rozevřená
čekající
v šeru sténá

A údiv
mizí
Do ztracena

III. Proměny

Město spí
v chladu zdí
Procházím pustou ulicí
Já a stín

Nad hlavou nebe
úsvitem zrůžovělé
budí nás ze tmy beznaděje
prvními slůvky hřeje

Za oknem dřímáš
Nepřečtená kniha
s názvem tajemným

Pomalu závoj ticha zdvihám
Ulice náruč otevřená
Tvým objetím

*(Cyklus inspirovaný obrazem, vznikl na tvůrčím literárně-výtvarném setkání ve
Swidnici v prosinci 2014)*

OSTŘE SLEDOVANÉ MRAVY

VÁCLAV FRANC

Žít dneska Marie Zachová, hrozila by se při záplavě obnažených ženských těl na obrazovce nebo na stránkách časopisů. Odplivla by si při všech těch pochybných reklamách typu Zavolej a prožij slasti atp. V šedesátých letech neměla Máňa, jak jí ženské říkaly v kravíně, ani poněti, co nám přinese „sametovka“ nového v objevování intimity lidského těla. Zkrátka a dobře to, co tenkrát neslo známku něčeho nemravného, by dnes nevzrušovalo ani dítka chodící do obecné školy, navíc poučená „Bravíčkem“.

Máňa ale neměla na intimity čas, musela chodit do kravína na dopolední a odpolední směny, starat se v práci o dvacet stračen na svém stání a doma ji čekala další práce na záhumenku. Ve chlévě ji vítala kráva Bělka a koza Julča a na dvoře slepice, husy a v kotcích králíci. Máňa neměla na hlouposti čas, zvláště když manžel Ruda nepřiložil ruku k dílu a veškeré starosti s domácností a veškerou havětí zůstávaly na Máně. Ruda miloval hospodu a té propadl tak, že hned z práce místo domů mířil do šenku a trávil tam většinu volného času. Snad jen v jediné dceři, dospívající Evě, měla Máňa oporu. Nejprve za matku zastala některé drobnější práce, časem se nebála podojit krávu nebo nasekat krmení.

Máňa prožila krátkou lásku, Ruda rozhodně nepatřil mezi žádné krasavce, vlasy na čele ustupovaly čím dál víc, ale jinak byl hodný a spíš takový nekňuba. Máně se jeho nerozhodnost líbila, aspoň na ni v ničem nespáchal. Když jí potom poprvé rozepínal knoflíčky u košile, byla dávno ruka v rukávě. Máňa se styděla a červeň se jí usadila ve tváři. Ještě štěstí, že přispěchala na pomoc noc. Za nic na světě by se před svým mužem nesvlékla do naha, hanba by ji fackovala, kdyby ji viděl jen tak, v Evině rouše.

Máňa byla Rudova první a jediná láska, když nepočítáme hospodu. Jeho matka nevynechala v kostele jedinou mši a dávala mu do života samé nepraktické rady, a tak se člověk až diví, jak tihle dva lidé stvořili Evu. Jedináčka. Po porodu Máňa ztratila o intimní chvíle s Rudou zájem a Ruda získal dojem, že to tak má být, a staral se jen o svoji hospodu.

Eva po rodičích pranic nepodědila. Jak dospívala, spěchala na každou tanečnicku a nevynechala jedinou volnou chvíli k povesezení při muzice. Často ji chlapi doprovázeli, ale jen k odbočce, protože Eva dobře věděla, že máma pozoruje za poodhrnutou záclonou, nespí a bude ji peskovat, kde se tak dlouho toulá a s kým má co kde trajdat, když na takové věci má dost času.

Máňa dceru nikdy nezklamala. Vyrukovala na ni se zástupem otázek, zatímco Ruda v posteli spokojeně pochruoval. Máňa seděla doma a trpně pozorovala ručičky hodinek a vyčítala si, že Evě povolila, že nedodržela zákaz, který vyřkla minulý týden po jejím pozdním návratu.

Chvilé čekání si krátí četbou. Nejráději hltala sladkosti. Posuňovaly ji do jiného světa, odváděly od každodenní dřiny v kravině, od pohledů na kouřem odporňě páchnoucího muže. Toužila po pohlazení, a tak aspoň hltala stránku za stránku. Prožívala nešťastnou lásku hlavní hrdinky a nakonec pocítovala nesmírné štěstí, když chudý chasník přece jenom přemohl odpor rodičů bohaté dívky ze statku.

Doma znala sama jen pivo a cigarety a peskování za každou drobnost, za studenou večeři, za nepořádek na dvorku. A tak si i trochu oddechla, když se jí Ruda upil k smrti. Nedožil se ani padesátky. Aspoň měla víc času na sebe, ale stejně nikam nechodila. Doma četla a nikdo ji neokřikoval, proč zbytečně svítí a ať už jde spát. Občas vyrazila do místního kina, hrávalo dvakrát týdně, ve středu a v neděli. Tenkrát ještě televize nebyla každodenní samozřejmostí.

Onoho večera zrovna promítali v rámci oslav osvobození slavný film Ostré sledované vlaky. Válečné filmy příliš nemilovala, líbily se jí spíše milostné romány s Oldřichem Novým a la jak služka ke štěstí přišla, ale co, aspoň na chvíli zapomene na práci.

Jenže tentokrát to nebyl žádný válečný film, fuj, a ještě ho ocení nějakou cenou. Máňu znepokojovaly dvojsmyslné narážky a nakonec ta scéna, jak výpravčí stáhne dívce kalhotky a na holou ..., fuj, bála se to vyslovit, orazítkuje nestydu nestydatou. Trpělivost přetekla: „Prasáci, že se na to můžete dívat! Styďte se!“ Vstala a mířila k východu.

Bylo příliš brzy, ale Máňa celá rozmrzelá pospíchala domů. Cestou láteřila, protože by sama neodhalila nic z partií, které ta potvora, čubka jedna, ukazovala na celý sál. V květnovém vlahém podvečeru si říkala, že ještě štěstí, že nevzala s sebou Evu, má na takovou hanbárnu dost času. Naštěstí Eva do kina nikdy nechce, aby ji ještě nutila, a přitom takové pěkné kousky dávají, třeba jako minule, jak pan Nový ... Vzala za kliku, ale ... je zamčeno. Že by Eva někam frňkla, ale říkala, že bude doma, že si bude čist, vzpomínala Máňa.

Vyndala z kapsy klíč a zasunula jej do zámku. Nešlo to.

„Evo!“ vykřikla a začala bušit pěstí do dveří. Nikdo neotvíral ani neodpovídal.

„Tos usnula, nebo co tam ...“, hrnula se k oknu, ale záclona v pokoji byla stažená a nedovolovala nahlédnout dovnitř. Určitě je doma! Ale co tam dělá?

„Okamžitě otevři, nebo dojdou pro sekyru ...“, Máňa lítala kolem stavení a už chtěla jít skutečně do dřevníku pro sekyru, protože měla strach, že se dceři něco přihodilo, když se Eva konečně ozvala.

„To spíš, nebo co?“ dotazovala se, když klíč konečně zarachotil v zámku.

„Evo, co ...“, uviděla Evu v županu, celou rozčuchanou. Vrazila do pokoje jako velká voda.

„Kohos tady měla?“ uviděla rozválenou postel a rozevřené okno dokořán.

„Já, mami, udělalo se mně nějak špatně, a tak jsem se natáhla a ...“, Eva raději mlčela.

Máňa se hrnula k oknu, ale uviděla jen chvějící se křoví za plotem. Sotva popadala dech.

„To už dneska kino skončilo?“ divila se Eva.

„Tak proto ty nechceš nikdy do kina, ty mrcho,“ začala nadávat Máňa. „Kdo to byl? Kdo sem za tebou leze? Mluv! Mluv! Ať ho do nejdelsí smrti nevidím, ať už nepřekročí práh, dobytek jeden, syčák ...,“ nadávala.

„Mírek,“ pípla Eva.

„Cože, Mírek Jánskej, ten ...,“ sprcha nadávek nebrala konce. A za pár měsíců byla muselka.

PETR CHVOJKA

BEZE SLOV

*- může se stát
že obloha se zřítí
jak sestřelené letadlo
může se stát
že vše se zřítí
slyšíš? -*

Stál jsem v tom snu
se svým otcem u starého okna Rám byl celý shnilý
sklo se bortilo
a okno nestálo už skoro za správkou
však otec držel hřebík
a snažil se trpělivě uvést rám do pořádného stavu
Říkal jsem „Na co ta práce Stejně všechno půjde
s námi k čertu
Napůl slepé sklo i prohnilé dřevo“
Neodpověděl a
trpělivě stukával rám dohromady
jako kdyby na tom záležela
spása světa
Mokrým hadrem otřel potom prach a zavěsil okno
Zamyšleně zahleděl se čistým sklem
na modrou oblohu
Tiše pokýv hlavou a odešel mi ze snu

(Báseň z prvotiny DŘEVO ROSTE ZELENÉ, Mladá fronta, Praha 1963)

POUŠŤ

ŠTĚPÁNKA SAADOUNI

Jednoho dne se bratr rozhodl, že budeme muset opustit náš Dům. Ochranný obal místy popraskal a skulinami se dovnitř dralo Slunce. Některé místnosti se tak staly neobyvatelné. V noci jsem slyšela, jak Dům sténá. Ochranný obal vyčerpal všechny naše rodinné úspory na několik let dopředu, proto oprava nebyla možná.

Prarodiče se totiž nedokázali smířit s tím, že by měli Dům opustit, odejít do města a žít tam společně s ostatními pod ochrannou kopulí jako stádo.

Nebyli jsme sami, kdo se rozhodl po Katastrofě žít sám v poušti, ale ostatní na tom byli daleko líní. Mohli si dovolit pravidelně obnovovat ochranný obal, pořídít si vozy, které je chránily před Sluncem a rychle je přes poušť dopravili tam, kam potřebovali. My jsme svoje síly přecenili. Byli jsme odkázáni jen na Dům a nepravidelné zásobování.

Vzpomínám si na dětství, kdy jsem si hrála v obývacím pokoji, i na dědečka sedícího v houpacím křesle. Mluvil nahlas, sám pro sebe vzpomínal na dobu, kdy Slunce bylo vlídné, kdy po dlouhé zimě čekali lidé na jeho příchod jako na zázrak. On sám se nedokázal smířit s tím, že by Slunce dokázalo ubližovat. Teď seděl dlouhé hodiny v křesle, na očích s tmavými brýlemi, které skrývaly jeho poškozený zrak. V duchu viděl zahradu, která byla kdysi všude kolem.

Já si už na zahradu nepamatuju. Obrázkem mého dětství byla poušť. Oslnivě jasná ve dne, v noci pak chvějivě modrá. Jen když Slunce zašlo, mohli jsme obal otevřít a vyjít na chvíli ven. Cítila jsem, jak mi písek pod nohama ještě chvíli žhne, než ho prudce zchladil noční mráz. Narodila jsem se už v době střídání horka a zimy.

Od otce jsem slyšela jen vyprávět, jak došlo ke Katastrofě, kdy poslední vrstva ozonu kolem Země byla zničena a Slunce začalo zabíjet. Narodila jsem se už do světa horka a zimy, ohně a ledu. A tak nevím, co znamenají slova zahrada, les, stromy. Jejich význam znal kromě otce už jen dědeček. Když jsem se na ně ptala, mlčel. Jenom když na chvíli zapomněl vnímat moji přítomnost, slyšela jsem, jak si je potichu opakuje jako dětskou říkanku.

Pak otec rozhodl, že budeme muset odejít. Trhliny v obalu kolem Domu se zvětšovaly, v noci jsem slyšela, jak celý Dům vrže a praská. Všimla jsem si, jak byl otec nervózní, podrážděný, jak na nás často mluvil zvýšeným hlasem. Tak se choval naposledy tehdy, kdy se naše matka rozhodla, že nechce žít o samotě v Domě uprostřed pouště, ale ve městě pod ochrannou kopulí s ostatními. Od té doby jsme o ní už nikdy neslyšeli. Věděla jsem, jak otci Dům přirostl k srdci. Vždyť i on si pamatoval význam těch tajemných zvláštních slov, přestože to nikdy nepřiznal.

Dům umíral a bylo jasné, že musíme odejít. Ze dne na den bylo přerušeno spojení s městem, už dlouho nepřišel ani zásobovací vůz. Čekali jsme příliš dlouho.

Pamatuji si, jak jednou navečer otec zabalil to nejnuttnější, co bylo třeba na cestu přes Poušť. Spojení nefungovalo, ale otec doufal, že jakmile se dostane do města, udělá všechno pro to, aby nás mohl z Domu co nejrychleji evakuovat.

Pamatuji si na jeho tmavý stín na modravém horizontu Pouště, na bratra, který měl v očích něco, na co se nedá zapomenout. Ještě měsíc poté vycházel v noci se stejným výrazem v očích ven z Domu na okraj pouště s pohledem upřeným na horizont. Pak spadla zadní stěna Domu, kde dříve bývala dědečkova světnice. Tehdy bratr rozhodl, že musíme odejít.

Věděli jsme, že nejdůležitější je ochranný stan, pod kterým budeme moci aspoň nějaký čas přežít horký den, a taky teplé oblečení na noční pochod a hlavně zásoby vody. Jinak si s sebou nemůžeme vzít už vůbec nic.

Ten den jsem poprvé pochopila pravý význam slova ztrácat. Tam někde v Poušti zůstaly moje knihy, šaty, dědečkovou houpací křeslo i jeho hrob, moje dětství i dědečkovy říkanky plné tajemných slov, která jsem nechápal.

Věděli jsme, kterým směrem máme jít. V noci zářilo město i jeho ochranná kopule do daleka jako maják a budilo zdání, že je tak blízko, skoro na dosah. Ale pochodovat jsme mohli jen v noci, tak extrémně krátké ve srovnání s palčivým dnem. Nohy se bořily do písku, který na povrchu chladil, ale pár centimetrů pod povrchem ještě palčivě žhnul. Den pod stanem byl nekonečně dlouhý, pot nás štípal a páchl, filtrovaný vzduch byl k nedýchání.

Nikdy jsem netušila, jak bratr dokáže být tvrdý. Vždycky byl laskavý, ale uzavřený. Křehký, když seděl na zemi u dědečkových kolenou a potichu šeptal společně s ním jeho kouzelnou říkanku. Zahrada, les, stromy. Když zjistil, že poslouchám, vyskočil a s rozpačitým, skoro zahanbeným výrazem odcházel do svého pokoje. Teď mi připadalo, jako kdyby mu srdce pod horkým sluncem a mrazem ztvrdlo na kámen. Mluvil se mnou jen v příkazech. Stůj, jdi, přidej, nepij tolik, pohni sebou.

Nerozuměla jsem mu, protože právě teď jsem si nejvíc přála, aby mě někdo pohladil, objal a politoval. Cítila jsem, že ho začínám nenávidět. Měla jsem zlost, že mě donutil opustit Dům, ve kterém jsem se cítila tak jistá a bezpečná. Měla jsem vztek, že mě vyhnal na cestu, kterou možná nedokážeme zvládnout. Říkala jsem si, že kdybychom zůstali v Domě, otec by si pro nás brzy přijel. Ale cosi mi říkalo, že bychom čekali zbytečně.

Voda nám pomalu docházela. Bála jsem se už tajně upíjet ze zásob bez dovolení. Jednou mě bratr přistihl, křičel a uhodil mě do obličeje. Nikdy předtím to neudělal. Rozplakala jsem se a přála si, aby umřel.

Moje boty nebyly vhodné na tak dlouhou cestu. Rozpadaly se a písek se mi zadíral do krve. Pamatuji si na chvíli, kdy jsem upadla na zem a nemohla vstát. Dívala jsem se na obzor, kde svítilo město. Bylo tak blízko, a přece tak daleko.

Přála jsem si jen ležet a nikdy nevstat, ale on mě nenechal odpočinout. Donutil mě vstát a herdami do zad hnal před sebou. Cítila jsem, jak mi písek vrže mezi zuby, tvář jsem měla od pláče mokrou a z nosu mi teklo. „Nenávidím tě,“ opakovala jsem nejdřív polohlasem a pak už jsem řvala tak, že mě musel slyšet. „Nenávidím tě, já tě tak strašně nenávidím!“

Šel dál, jako by mě neslyšel, tichý a temný, a přece tak křehký stín na pozadí noci.

Pak jsme našli ten kámen. Musel být strašně velký a silný, když tak dlouho dokázal odolávat Slunci i mrazu. Na jeho úpatí byl výklenek, malá jeskyně, kde jsme pod stanem přečkali den. Město bylo blízko, ale věděli jsme, že zásoby vody nestačí, nebo spíš vystačí jen pro jednoho. Nohy v rozbitých botách mě pálily a uvnitř v žaludku se ozýval strach. Dívala jsem se na bratra. V očích měl stejný pohled jako tehdy, když sledoval otce odcházejícího do Pouště. Tehdy večer zabalil náš chatrný stan a zásoby vody, všechno do zavazadla pro jednoho.

„Jdi tam, kde je poušť modrá,“ poručil tónem, který mi nedovolil neposlechnout.

S každým krokem se kámen vzdaloval a splýval s obzorem. Na jeho pozadí se bratr pomalu měnil v nehmotný stín. Křičela jsem beze slov, proč si aspoň nedovolil mě obejmut!

Došla jsem k lidem, dali mi napít a odvezli do městské nemocnice. Dělalí všechno pro to, abych se uzdravila, a pořád se vyptávali, jak jsem dokázala s tak chatrnou výstrojí přežít Poušť.

Nerozuměli mi a ani teď mi nerozumějí. Nechápu, proč nemluví a proč pořád běhám k městské bráně. Pokaždé, když se z Pouště vrací některá ze záchranných výprav.

ZDENĚK JIRÁSEK

Všechny moje dávné lásky

Vězte všechny moje dávné lásky
že vás stále miluji
Jen některé jsem kdysi
na chvíli milovat přestal
A znovu začal
hned, jak jsem vás ztratil
Vězte moje dávné lásky
že vás stále miluji
A vy se nevracíte a nevracíte

Cogito ergo sum

řekl René Deskartes
Myslím, tedy jsem svobodný
napsal můj kamarád
na zeď v psychiatrické léčebně
Je-li to pravda
tak tedy jsem
A navíc svobodný
Někdy bych však raději nebyl

JARO 2013

Na zahrádce se naše Berta
mrouská s cizím černým kocourem
Bylo by nezdvořilé
teď vcházet

Proto pokorně čekám
za brankou

HODINY BEZ ČASU

JAN DVOŘÁK

... V Paříži poblíž Eiffelovy věže koupil u černošského prodavače nástěnné hodiny s ozdobným latinským nápisem *Tempori parce!* Platil větší bankovkou, ale než mohl vyinkasovat zpáteční drobné, dlouhý šikula z Afriky mu ujel v davu turistů z celého světa. Splýnul s ním, zatímco okradený zákazník bezradně stál s nataženou dlaní, jako by chtěl žebrať.

Pamětliv výzvy, aby šetřil časem, se nepustil do zbytečné honičky za filutou zkaženým Evropou. Z načerpaných zážitků v městě plném zvláštních zákoutí bude tahle epizoda patřit spíš k nepříjemným, nicméně alespoň ho ubrání jednostranné idealizaci. Není nad rovnováhu.

K životu patří kontrasty. V Římě třeba uviděl, jak přímo před policejní budovou obral kapsář movitého návštěvníka, ověšeného videokamerou a dvěma fotoaparáty, přitočil se k němu s takovou šikovností, že než se procházející vzpamatovali, rozpustil se chmatáček v městské mlze. A pohodlní strážci zákona v divadelních uniformách nad tím jen mávali rukama a s příslovečným italským temperamen-tem se rozhádali mezi sebou.

Je marné vzdorovat osudu. Ten nás dohoní všude.

Vzápětí tedy přestal myslet na podvodníčka a radoval se ze získaných zdobených hodin, které šlapaly ve shodě s jeho přesně nařízenými hodinkami. Oba časoměry shodně ukazovaly šestnáct třicet. Paříž už byla narůžovělá umělým osvětlením a nad Seinou plynul šedomodrý mlžný opar. V nehonosném hotýlku, kde přebýval, si vystavil na podrápanou skříňku přeplacené hodiny, jediný předmět, který si z tohoto pobytu přiveze. Soused, stylový vysoký Nor s řídnoucí blondátou kšticí, jenž si s ním chodil před usnutím zahrát šachy, si nové věci okamžitě povšiml a zašpásoval, že teď budou mít časovou kontrolu. Řekl to lánanou angličtinou, kterou se domlouvali a která zahrnovala jen běžné řečnické fráze. Přesto si připadali jako důvěrní přátelé, spojení společnými prožitky.

Navzdory tomu, že ani jeden z nich v zemi druhého nebyl.

Hodin si ovšem povšimla ještě uklízečka Marion a zřízenec Yves, kontrolující protipožární přístroje – i psík, co mu zaběhl do pokoje a spáchal blízko výstavního koutku loužičku. Takový neposlušný Křtítel.

Hodiny se prostě staly jeho spolubydlíci při tomto francouzském pobytu a odměřovaly probíhající pařížský čas.

Zbytečné dodávat, že ten letěl stejně jako všude jinde a prováděné pochůzky a úkony se ani zde nevyvíkly obvyklé hodinové hranici.

Sotva se navrátil domů, vplynul do svého trvalého bytu, v němž zatím zaschly květiny, protože je souseď, malý obtloustlý Čech, zapomněl zalévat. Nikdo mu nekontroloval ani neexistující protipožární přístroje – a žádný zaběhlý psík nepotřísnil podlahu. Ocitl se v prostoru, který byl pro něj trvalý, z provizoria.

Zjistil znovu, jako už tolikrát, že všechny mají své zákonitosti, pravidla, atmosféru, a přesto je nelze zaměňovat a namlouvat si, že je obehrajeme sebevynalé-zavější šachovou hrou.

Nejde konzervovat pařížský čas, neboť ten přestal platit v okamžiku překročení hranic poznaného města.

Teď se pohybuje v zóně bezpečí.

Protože byl pečlivý, ještě v den příjezdu vybalil cestovní potřeby, vytřídil prádlo a zařadil prospekty a knížky.

Vlídne a hladivě uchopil i přebývající hodiny a položil je na středový sekretář. Nebylo to pro ně nevhodnější místo, ale to mu nevadilo, beztak tu nemohou žít věčně. Kdyby měl schovávat všechny věci, co si kdy přivezl z cest, žil by v muzeu, v němž minulost nedovolí vydechnout přítomnosti, natož aby mohl přemýšlet o budoucnosti. Nechápal, proč je vlastně přivezl. Co by pořídil za ušetřené peníze! Kolik zbytečností za život shromáždíme!?

Těšil se na své lůžko a hned usnul. Ztratil se, protože se mu nic nezdálo.

Ráno strašně spěchal, takže si ani nevšiml, že se nové hodiny opozdily o dobrou půl hodinu. Řídil se věrnými hodinkami i budíkem, který ho však tentokrát neprobudil svým řevem. Neoživovaný natahováním zmrtvěl jako květiny. Ještě že tekla voda v umývadle.

Při zpáteční cestě potkal několik spolubydlících. Po dobrých dnech dostal, jak to tak bývá, několik dotazů na cestovní dobrodružství. Měly samozřejmě formální ráz, s turistikou se protrhl pytel a štvanci poznávání si tvořili vlastní obrazy i o Paříži.

Musel tedy vyždímat až k dutině jakékoli vypravěčské zdroje.

Dominantní se stala příhoda s hodinami, ale ne ve své skutečné podobě.

V jeho tuzemské verzi získal údajně velmi vzácný exemplář od známého francouzského hodináře, který sbíral jedinečné kousky po celém světě. Nikoli však kvůli tomu, aby je shromažďoval, ale naopak rozdával. Určitě pro radost

a štěstí! Hlavně ovšem pro připomínku, že zákon času má nad námi nadvládu a my bychom to měli respektovat. *Šetři časem! Tempori parce!*

Pozoroval sice shovívavé úsměšky nad svou myšlenkovou eskapádou, vnitřně byl ale uspokojen, že mu konečně dochází, proč nesmyslnou koupi uskutečnil. Ano, určitě chtěl zachovat pařížský čas jako další část svého abstraktního majetku.

Ten sestává ze všech jednotlivostí /maličností/, které značují naše bytí.

Téměř se bál otevřít dveře. Pozoroval jejich plochu a dotkl se loupajícího laku. Bude potřeba obnovit nátěr, a tím zamaskovat proces chátrání. Obklopné plochy na něj vycenují zuby a mluví řečí neživých předmětů.

Pařížský čas se s každým dalším dnem zpomaloval, až ustal docela.

Marně se ho natahováním pokoušel obnovovat. Věděl, že riskuje, ale přesto hnal klíčku nadoraz.

A tu se rozlehl v jeho prostoru ječivý výkřik, připomínající lidské nařikání, následoval praskot, jakési zachrochtání ...

A posléze Ticho.

Ručičky zmrtvěly.

Čas zanikl.

On však žil dál.

Až do ...

Věčnosti ...

LUBOŠ ZELENÝ

Politický mariáš

V zádech zlomený držím nudnou stráž

Vyhřezlou plotýnkou zbaven spěchu

Digitální čas televizních zpráv líně ubíhá

Vteřiny přesypám – chuť nechut'

Žaludy Kule Srdce Listy

Ze svitu obrazovky zisky sbírají karbaníci

Vůdce starého týmu MJS (My jsme čisti)

Věští budoucnost z černého knotu v zhaslé svíci

Všem nám tu chybí pravda do pocitu blaha

Po dešti trumfů politiků i Bůh jen hlavou kývá:

Neslyšel plesnutí dlaně s esem do stolu – tak váhá

Navic postrádá hořkou vůni piva

Nízký tlak

Vyjdu z domu – jede autobus

Rozhýbu nohy v mírný klus

Usednu v zaměstnání

(zvoní telefony)

V srdci mi bijí cizí zvony

Bijí a bijí o sto šest

jako bych přijal dlouhý trest

Trest za to – co se nevyplácí

Volám sám sobě

Z domova volám

Jestli jsem už v práci

FRANTIŠEK UHER

(NE)SPRÁVNĚ NASTAVENÉ UKAZATELE SMĚRU

Vodotrysk dohořívá Nad cimbuřím trosky hlásky
V povětří vlající hřívy Grošáci se dávají v trysek
Jezdci budou čist správný směr z hasnoucích hvězd
-*_-

Časový spínač je nastavený Brzy to bouchne
Láska je na spadnutí
-*_-

Svůdné Evy loví proradné Adamy
podváděné jinými Evami
Jaká příčina jaká vina jaká nevina
Všichni o ní mluví
U vína
-*_-

Koupají se v řece Dyji Potom spějí vinohrady
Potají trhají hrozny Z hroznů tyjí Vracejí se k Dyji
Nepijí vodu místo vína čeká je kocovina
Nad Dyjí vzlíná stříbrná mlhovina
-*_-

Jako předtím, Jako potom Jako kdykoli Ale navěky
Daleko v poli třeba o holi
-*_-

Hrůzně gotická půlnoc Horolezci šplhají na horský štít
připravený k odstřelu
Provazochodci shromáždění u sopečných kráterů
Nevidomí hledají zrnka rýže
Tramvaje odstaveny ve vozovkách
Všechna letiště zrušena
Přístaviště budou zrušena příště
Poslední voda odtéká řece
U popelnic pohozená biskupská mitra
Nikdo se nad tím, nepozastaví
Nikdo nikoho nepozdraví
A přece usměvaví milenci míří k navigaci
Odcházející z refýže těší se na příští jitra
-*_-

Vlastníma rukama Nikoli nevědomky Něco užitečného
Pro potomky

_*_

Odzbrojení zbrojnoši odešli Odkud Odtamtud Kam
Někam tam Někam kde budou nalezeni aby nebyli sami
Možná až k nám

_*_

Na trnu růže třpytivá kapka rosy Stopy po zběsilé bitce
Dívka smutek nosí Muž se vrací bosý
Pohled kosý o přízeň prosí
Dívce kolovrátek tence zpívá o zlaté nitce

_*_

Ostříži krouží Izotopy rozpadu Soužití souží
Ženy by rády prošly kvetoucí zahrady
Muži touží odhalit zítřejší stopy

_*_

Ještě předjitřní tmou někde za dalekou řekou
kokrhá kohout Je třeba neváhat a napnout plachty
Bezvětrí navzdory Zakrátko začne dout

_*_

Máme právo mlčet Proto žádáme o slovo

_*_

Okna dokořán Blízko se blyští vyřazený vodojem
Prázdná houslová pozdra
Notové nitky bez not jako zapomenuté telefonní dráty
bez štěbetání jiriček Souznění není
Jen práchnivění jen tlení
Zdání že lidstvo nastoupilo cestu zpátky do pravěku
Od splavu však zní Smetanova Vltava

_***_

(Sedmnáctá část básnické skladby Unavené údolí)

PETR MUSÍLEK

ŘEČ LÉTA

Chci vnímat slova jako obrazy
Ono to nejde
Oblázky omlété
Nehladí Nezraní Jen všude překáží
Bez duše Bez srdce
Zítřek je odmete

V obrovských loužích lží
ztratily nevinnost
Kmen co jim dával řád
už léta usychá

Tam kde byl kdysi květ
jen rána zůstala
I náznak naděje
se schoval do ticha

Vím vstanou z popela
až chtivost setřesou
Až ego vysvléknou
před bohem nazí

Zašlápnu hada lží
a srdcem pochopí
že tam kde létat lze
je na nic se plazit

VZDUCH

Dýcháme vzduch a netušíme
nic o zázraku který držíme
ve vichřicích i bezvětrí
Co vzdušné proudy nesou zemí
a jak silně jsme uvěznění
v tom o co živly vedou při
I my jsme drobnou částí děje
v němž naděje i beznaděje
v únavě střeží příští sny
A neuhýbá vzdušným proudům
byť dnešek stokrát ztrácel víru
Zítřek je život

MOTÝLCI

Motýlci našich ideí
s polámanými křídly
už vlastně ani netuší
kam míří a kde bydlí
Minulost stírá jejich pel
zítřek se o slovo hlásí
a nikde žádný spasitel
co by je vedl a spasil
A tak se zvolna převrací
v krajinách vybledlých lesků
tam někam
někam dopředu
k novému velkému třesku

- Ve věku jednoho roku se naučil mluvit, ani v osmdesáti se nenaučil mlčet.
- České společenské televizní seriály jsou jeden jako druhý a každý druhý je k nedivání

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

VÝSNĚNÝ SVĚT

MARTA URBANOVÁ

Odpoledne se líně vleklo, nikde nikdo. Ticho kolem domu, ticho v ulici. Rebeka zamkla dům a vydala se nazdařbůh neznámo kam. Neznámou ulicí, posléze pěšinou až k živému plotu. Za ním se otevřela krajina jako prostřený stůl. V místě, kde asfalt ustoupil trávě, kde začínaly soukromé pozemky, jsou pro každého připraveny tři schůdky, aby snadno překonal plot a pokračoval svou pěšinou. Kolem ní plástve zeleně, v nichž vévodí tu a tam rozložitý strom. Žádné aleje jako u nás, pomyslí si. Nic takového. Výhled až k obzoru. Povolvná krajina, nezvyklé ticho. Mír v symbióze s láskou pulzující vesmírem. Rebeka si připadala jako v nádherné skleněné kouli. Nikde živá duše, trylek ptáčka ani bzukot čmeláka. Zastavila se. Co to? Náhle si uvědomila tlumený zvuk. Tajemný, jako by vycházel z hlubin země. Nesl se stejnoměrně a držel se při zemi. Zaposlouchala se, až pochopila, že je to hlas dálnice. Hučící proudy aut směřující k Londýnu a naopak.

Přemítala: u nás doma tak frekventovaná dálnice není. Připomněla jí dobu, kdy stála před knihkupectvím a čekala na Mňáčkovu knihu: Dlouhá bílá přerušovaná čára. To se událo v čase, kdy dálnice byla pro nás cosi neznámého. Měli jsme pocit, že jsme oproti západu o něco ochuzeni. Rebeka knihu přečetla s jistým zklamáním. Příběh spojený s dlouhou bílou přerušovanou čarou postrádal hluboké city, o nichž snila. O nichž byla přesvědčena, že jsou hybnou silou života. Říká se jim láska.

Rebeka usedla do trávy, aby tlumený hlas z dálky slyšela intenzivnější. Neviděla proudy aut, jen ji pohlcoval jejich zvuk, jednotvárný atypický tón, který předávají krajině. Zpočátku se jí nelíbil, ale získával si ji svým neznámým temným hukotem, tajemným voláním z útrob země. Lapil ji a podmaňoval si ji čím dál víc. Obklopovala ji bázeň a sevřela jí srdce. Pokoušel se o ni strach. Ohlédla se, odkud přišla, ale Langley už nebylo vidět. Sebrala odvahu, vstala a pokračovala v cestě.

Pěšina před ní uháněla travnatá, neprošlapaná, prosta všech stop a kamení. Kráčela po měkkém a v souladu s monotónní řečí dálnice si víc a víc uvědomovala, že se nějakým zázrakem octla tady na západě, o němž měla dosud matnou představu. Kdyby jí doma někdo před cestou řekl: Tam tráva není zelená, tak by mu to ve své naivitě snad uvěřila. Proč by nám západ zakazovali, kdyby nebyl jiný? Hned na letišti byla v říši divů. Těch pestrých obchodů plných zboží, ta krásná auta, historické památky. To bohatství země i mírné podnebí ostrova jí braly dech. Tím vším byla omráčená ještě teď, když šlape úzkou pěšinou prázdnou krajinou, z níž vyzařuje pozitivní energie. Rebeka se cítí svobodná a šťastná, jakoby se zbavila všech nařízení a povinností, které ji dusily doma.

Před ní se objevil shluk stromů, v jehož sepnatých stínech korun objevila životem překypující rybníček. Leskl se jako měďák lemovaný štíhlými stvoly rákosí. Pest-

rost kačenek a jejich dovádění ji zaskočily. Za tím krásným obrazem se vypínala vysoká zeď, z níž vyčnívala změť střech s vysokými komíny. Rebeka usoudila, že je tu ukryto honosné soukromé sídlo, jehož dědicové jedí na drahém porcelánu stříbrnými přibory. Pěšina obtáčela sídlo a Rebeka po ní pokračovala. Došla k arboretu. Keře rododendronů byly právě v květu. Obrovské kytice plné barev. Vzduch obtížen vůněmi. Rebeka padla do prvního zákoutí na lavičku a upírala oči do květů. Působily magicky, jakoby se nad nimi vznášela. Seděla tam snad věčnost, než přešla k druhé lavičce a k další. Každá lavička jiný květ. Na domov si ani nevzpomněla. Tady žít, to musí být nádhera, opakovala si, než prošla celé arboretum k opačné straně domu. Tam kompaktní zeď končila a navazoval na ni umělecky kovaný plot s mistrovsky tepanou bránou. Pohlédla dovnitř. Nádherná viktoriánská rezidence se zpola utápěla v zeleni. Od ní běžel koberec, sestříhaný trávnik jakoby neměl konce. Lemovaný šňůrami růží. Nejprve se loudala kolem plotu, než se zastavila a hleděla dovnitř. Prohlížela si ten obrázek, jako otevřenou knížku. Vnímala každý detail zahrady a do ní vkomponované majestátní sídlo. Tohle jsou rozevřené nůžky mezi bohatými a ostatními, tohle u nás neuvídím, si Rebeka uvědomovala. Ještě se sem vrátím. Tak se jí v hlavě honily myšlenky, než stačila postřehnout, že odněkud z domu vyběhla postava. Muž vysoký, štíhlý. Než poznala, že je mladý, podivila se, že má na sobě dlouhý plášť. Utíkal k ní. Neměla tušení proč, ani čas si připustit jakoukoliv otázku. Nemohla z něj spustit oči. Nebála se, že ji odtud vyžene. Byla zvědavá, co jí asi může chtít. Určitě ji nepozve dál, určitě ne.

Muž přiběhl téměř k plotu. Zastavil se před ní a rozevřel svůj černý plášť. Byl pod ním nahý. Rebeka nebyla schopna jediné myšlenky. Měla pocit, že na jejím místě stojí jiná žena a nevěděla, jak reagovat. Mozek jí vypověděl službu. Nevykřikla, neodvrátila se. Jen se dívala. Sjela pohledem odshora dolů po jeho nahém těle. Minula jeho pohlaví a nikterak nereagovala. Trvalo to mžik, několik vteřin či minut. Mladík zavřel plášť, otočil se a odběhl zpátky k domu. Neřekl jediné slovo. Nic. Stejně by mu Rebeka stěží rozuměla.

Ani neví, jak se vrátila za kamennou zeď. Celá se chvěla. Dala se do běhu. Ne po pěšině, ale letěla jako smyslů zbavená, ani nevěděla kam. Jenom pryč. Co nejdál od toho domu. Ještě se otočila, jestli za ní neběží. Ale za ní bylo prázdno, krajina klidná pokojná jako na obrazech staré dobré Anglie.

- **Úzkoprsým nevadí, když někdo mluví sprostě, pokud používá angličtinu.**
- **Oblíbil si obrazy Jana Zrzavého. Začal je krást**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

OLGA NOVOTNÁ

Voda a slza

Vyplakat si oči
dovedou jen ženy
Nad hroby proudy slz
Rostou z nich ryby
plavou pod květiny
a jsou
Neviditelné
Vyplakat si oči
nedovedou muži
Ukrývající slzy
vrací je zpět do nitra
ještě dříve
než se zatřpytí
na řasách
Nevidění pak pláčou
jako ženy
jako děti pláčou

Den skončil

Den se vytratil
Spolustolovníci slunce
vcházejí do nádražních hal
putují za teplem
Každý jeden
sám sobě vesmírem
V očích nosí své kruhy

PUBLICISTIKA

POSLEDNÍ ROZLOUČENÍ

Konec života našich blízkých nesmazatelně zasáhne do života každého z nás. Pochopit nezměrnost bolesti, která takové rozloučení provází je jen stěží slovy vyjádřitelné a nelze je zmírnit. Dostali jsme telefonickou zprávu o úmrtí naší příbuzné Hany. Byla to moje druhá sestřenice, tak zvaná vlastnice. Její maminka ještě žila, ale byla těžce nemocná.

Termín posledního rozloučení s Hanou byl 9. června 2011 v 13.45 hodin na hřbitově v Kroměříži. Nakonec jsem na pohřeb jela sama. Ostatní členové rodiny měli jiné povinnosti. Na hřbitově se scházeli lidé. Byli pro mne zcela neznámí. U některých jsem identifikovala rodinnou podobu, ale zatím jsem nikoho neoslovovala. Čekala jsem, až se objeví někdo známý.

Obřadní síň se pro nás otevřela a rodina si sedala do křesílek, hosté stáli. Obřad vedl kněz jednoty baptistů. Byl provázen hudbou, zpěvy a úryvky z Hanina života. Byl rozsáhlý a velmi bohatý. V závěru svého obřadu kněz podotkl, že všechny písně a žalmy byly uváděny na přání zesnulé. Hana si svůj pohřební obřad postavila sama. Potom přidal poznámku pro pozůstalé a pozval je jménem Haniny

maminky na smuteční pohostění do budovy baptistické církve. Členové rodiny se na sebe rozpačitě dívali, ale přece, jsme se tedy, opravdu sešli v církevním stánku.

Ukázalo se, že Hančini přátelé jsou velmi vstřícní a přátelští. Také velmi pohostinní. Nevnucovali se, ale pokud se někdo na něco ohledně Hanky zeptal, velmi vstřícně a zasvěceně odpověděli. Po odchodu z pohostění a plna zážitků z obřadu, jsem si vlastně promítala vzpomínky na Hanu. Netušila jsem, jak bohatý duchovní a duševní život vedla, že dokázala žít problémy jiných, a při nich zapomínala na své. Umenšovala je. Způsob jejího chování svědčí, že byla velmi silnou osobností. Síla jejího charakteru byla nesporně veliká, a hodna obdivu. Samozřejmě, ne každý z rodiny Hanu a její zdravotní stav znal. Avšak po tak siném obřadu vedeným na vysoké lidské úrovni se přece jen třináctá komnata jejího života pootevřela.

Nemoc označovaná zkratkou EB neboli Epidermolysis bullosa nemá zatím české jméno. Je to onemocnění kůže, při němž je kůže tenká a křehká jako motýlí křídla.

Hanka milovala své rodiče, kteří jí byli oporou a dali jí sílu všechno zvládnout. Kůže je natolik zranitelná, že i ta sebemenší oděrka nebo otlak vyvolá otevřenou ránu nebo puchýř. Ošetřování a obvazování zabere až několik hodin denně. Hanka vyrůstala v Hulíně. Na základní škole zažila i šikanu. Děti se jí posmívaly nebo se štítily vzít si po ní něco do ruky, ačkoliv nemoc nebyla infekční. Přesto vzpomínala na své dětství ráda. Rodiče s ní každoročně cestovali. Jezdívají k moři, poněvadž pobyt u moře jí jednoznačně prospíval. Procestovali mnoho zemí. Ozdravný pobyt v zahraničí byl pro ni nutností. I přes všechny své handicapy vystudovala střední ekonomickou školu. Po absolvování školy pracovala jako telefonistka na ústředně celých dvacet čtyři let. Trpělivě celý život ošetřovala své otevřené rány a po těch starých jí zůstávaly jizvy. Nejvíce postiženým místem na těle byly ruce. Na levé ruce přišla o prsty a tak mohla používat pouze jednu ruku. Přesto krásně psala, psala i na stroji a vždy si vše pečlivě nachystala, připravila. I hosty při návštěvě obsloužila samostatně. Měla spoustu kamarádů, se kterými strávila všechny své volné chvíle. Milovala děti všech svých příbuzných a kamarádů. Také měla ráda domácí mazlíčky. Když byla malá, vždy měla doma kočičku. Hance také padaly vlasy. O své zuby přišla velmi brzy. Také trpěla častými záněty spojivek. Chodila vždy s polštářkem v tašce. Musela ho používat při sezení v dopravním prostředku, na návštěvě a všude jinde. Jednou mi vyprávěla o zážitku z cestování v městské dopravě. Říkala, že se vždycky snažila sednout, ale toho dne to nějak nešlo. Řidiči vběhlo do cesty nějaké dítě, a ten, aby jej nesrazil, prudce sešlápl brzdy. Hanka spadla a kutálela se přes celý autobus. Samozřejmě to její záda velmi odnesla. Kůži měla sedřenou po celých zádech. Přispěchanou pomoc od mladíka odmítla, ale ten nedbal a pomohl jí vstát. Chytil ji za ruce v podpaží, ale tím jí poranil i kůži v podpaží. Trvalo hodně dlouho, než se její podpaží zahojilo.

Hanka i přesto, že sama potřebovala pomoc, navštěvovala lidi v domovech důchodců, pohlídala kamarádkám děti. Byla věřící člověk a se svými přáteli z církve se pravidelně scházela v modlitebně i u ní doma. Víra jí pomáhala překonávat všechny její problémy.

Na sklonku svého života přišla i o druhou ruku, ale to jí nevzalo sílu žít dále. Zemřela ve svých padesáti pěti letech a vždycky říkala, že je nejstarším žijícím člověkem s touto nemocí – nemocí motýlích křídel.

Hana byla nevšední člověk s nevšedním osudem. Statečně se postavila překážkám, které běžný člověk ani nezná a jsou mimo jeho chápání. Zůstala v našich vzpomínkách, myšlenkách i v našich srdcích. Vždyť poslední rozloučení je poslední službou lásky, kterou prokazujeme těm, kteří nás předešli.

Libuše Matysíková

H. E. A. T. 60+ ...

Vytáhnou z poštovní schránky štůsek reklamních letáků. Většinou je nečtu. Chci je odhodit do krabice pod schránkami, kterou tam někdo za tím účelem dal, ale na vrchním letáku mě zaujal obrázek se skupinou rozesmátých žen, stojících na nějakém sportovním nářadí. Připomínalo to pás na běhání ve fitku, kam jsem občas zašla. Letáky jsem vyhodila, ale ten se ženskými jsem si vzala.

Udělal jsem si kávu a začetla se ... zahajujeme cvičení programu H.E.A.T. 60+. Zápis je 30. září v deset. Cena permanentky pro zájemkyně je snižena. Proboha, co to je HEAT? Leták mi tam někdo hodil, kdo mě zná a ví, že mi zvědavost nedá a tu nabídku vyzkouším.

Třicátého jsem vyrazila na trať. Po hodinovém hledání jsem konečně stála u fitka, kde se akce měla konat. Vstupní dveře jsem nedokázala přetlačit a už jsem to chtěla vzdát. V tom se vedle mne ozvalo: „Otevírá se to ven, i když tam mají TAM, zapomněli to asi opravit ...“

Díky! Vešla jsem do chodby a vyběhla po schodech do předsálí. Zůstala jsem stát před usměvavou slečnou za stolem s počítačem.

„Dobrý den, jdu se zapsat do H.E.A.T. na cvičení pro seniorky.“

„Dobrý den, ale asi jste si popletla datum, je to až zítra ...“

Usmála se na mne s takovým pochopením, pro moji zapomnětlivost, že jsem si nepřipadala jako 60+, ale jako stoletá sklerózní bába.

Pořádně mi to hnulo žlučí. Vítězně jsem vytáhla leták, prstem ukázala datum konání.

Slečna na leták ani nemrkla a pronesla.

„Bohužel musím vás opravdu zklamat. Ten leták už neplatí. Zápis je až zítra ...“

To už bylo na mne trochu moc. Dosedla jsem se na lavičku proti usmívající slečince. Já debilka! Hodinu hledám to zatracený fitko, otvíráním dveří si málem vymknu loket a oni převítí změnil den zápisu. Ovšem ta holka za nic nemůže.!

„Tak já to vzdávám! Už jsem promarnila dost času, ale přesto bych se ráda dozvěděla, oč vlastně jde. Můžete mi laskavě ukázat alespoň cvičební nářadí, které se používá?“

Slečna přešla před stůl a společně jsme se vydaly do chodbičky podle šaten a několika menších sálů s různým cvičebním nářadím.

Na úplném konci jsme vešly do tělocvičny asi s dvaceti stroji s napnutými pásy. „Cvičení je na pásu, který rozpoohybujete chůzí, podle určitého rytmu. Naučí vás to cvičitelka,“ vysvětluje moje průvodkyně.

Chodit jsem snad ještě nezapomněla. Poslouchám a v duchu přemýšlím. Snad to zvládnou, a když ne, tak se svět také nezboří . . .

„Máte li opravdu zájem,“ vyruší mě slečna, „zapiší vás a zítra v deset si to přijdete zkusit. Na cvičení potřebujete dobré boty na chůzi, tričko a nějaké bavlněné legíny. A hlavně nezapomeňte lahev s pitím a ručník“

Pítí to chápu, ale ručník? Proboha, budu přeci chodit a ne běhat? Chvíli váhám.

„Díky! Přeji hezké odpoledne, musím si to ještě nechat projít hlavou a možná se ve středu objevím.“

Domu jdu pěšky a je mi k smíchu, že bych chtěla vyměnit běžící pás, za procházku na zdravém vzduchu.

Jsem však příliš zvědavá, a tak ve středu dorazím do fitka. Dostanu klíč od skříňky. V šatně se už převléká asi deset žen. Přichází cvičitelka. Je mladinká a štíhlá jako proutek.

„Jmenuji se Katka. Pěkně vás vítám. Doufám, že máte všechny lahve s pitím a ručník. Bez něj se to těžko zvládá. Počkám na vás v tělocvičně. Je na konci chodby. Tam si vyberete každá nářadí. Cvičení trvá hodinu. Jste začátečnice, ale vše se dá naučit,“ s úsměvem nás opouští.

Konečně jsme převlečené a vydáme se do tělocvičny, kterou už znám od minulé návštěvy. Stoupnu si na pevný napnutý pás a snažím se podle cvičitelky, pomocí šipek, změnit jeho vodorovnou plochu v šikmou.

„Pozor, pás rozpoohybujete chůzí! Držte se madel! Jinak byste mohly ztratit rovnováhu,“ varuje nás Katka.

Obejde několik žen a přistupuje ke mně. Otočí několikrát kličkou a pak mi pomáhá pás rozpoohybovat. Konečně se něco pod mýma nohama hnulo. Držím se madel a šlapu a šlapu. Pohledem zjistím, že nešíka nejsem jenom já, které musí Katka pomáhat. K našemu šlapání vyhrává hudba. Katka nás postupně vyzývá, abychom jmenovaly svou oblíbenou píseň, a v jejím rytmu budeme chodit. Některé ženy jsou asi v lepší kondici a vykřikují svou oblíbenou, ale mně žádná

nenapadá. Spíše zoufale přemýšlím, jak prásknout do bot a zmizet z tohoto příšerného pásu, než se úplně zhroutím.

Ta hodina byla nekonečná. Doplazím se do šatny, celou vahou dosednu na lavičku. Triko mám na zdímání, nohy v jednom ohni, vlasy mokré jako když vylezu ze sprchy. Rozhlédnu se kolem a najednou se mi chce smát. Nejsem v tom sama.

„Jsem tu naposledy! Kdo to mohl vymyslet? Šedesát plus. To je tak pro dvacítku a ne pro bábu nad hrobem“, konstatuje plnoštíhlá sousedka a rve přes mokré vlasy upocené triko.

„Ženy, žádný strach! Věřím, že se příště setkáme opět v hojném počtu, jako dnes,“ loučí se s námi naše cvičitelka, která zřejmě zaslechla na chodbě náš hovor ze šatny. A přišla nás proto povzbudit.

„Dámy, snad bychom se mohly představit. Já jsem Majka. Usměje se už pře-vlečená sousedka, která chodila na pásu vedle mne. Postupně se dozvím jména všech a stejně si je nedokáží zapamatovat. Mokré triko si zabalím do ručníku a s prázdnou lahví od minerálky nacpu vše do batůžku. Společně se zbývající čtveřici opouštím šatnu. Odevzdáváme klíčky od šatniček dívce za počítačem.

„Tak, jak jste se rozhodla?“ optá se mě dívka, když jí podávám klíček. Trochu mě to udivilo, že si mne z minulého dne zapamatovala.

„Pokud to nevzdám, zakoupím si příště permanentku,“ ale v duchu si říkám: Cha, cha, žádné příště nebude ...

Ale bylo. Na internetu jsem si vyhledala, co to naše HEAT obnáší. Překlad znamená „aerobní cvičení s vysokým energetickým výdejem,“ který si každý cvičící jedinec upraví podle své fyziky. Dozvěděla jsem se, že je to cvičení, kde věk nijak nerozhoduje. Chůze patří k našemu každému dni.

Z jedenácti nás zůstalo cvičit pět. Přidali nás ke skupině, která tento způsob k udržení kondice provozuje už druhý rok. Po prázdninách nám Katka program chůze prostrídala s BOSOU, které je zaměřené na posílení svalů středu našeho těla, kde se nám vytvářejí nehezské tukové zásoby. Cvičení je na půlbalonu s pevnou základnou.

Jsem ráda, že jsem to nevzdala. Získala jsem spoustu nových přátel, utužila si svoje zdraví a pochopila, že život bychom neměli sledovat podle data v kalendáři, ale podle dnů, které plně zúročíme a ne jenom provzdycháme přemýšlením, kde nás co píchá a bolí. Po šedesátce to píchání patří většinou k životu, jako východ sluníčka a jako mráčky na obloze, které ho někdy zacloní ...

Jiřina Valachovičová

PŘEDSTAVUJEME nového člena Klubu Střediska OLDŘICHA KARMAZINA

Oldřich Karmazin se narodil v roce 1983 v Brně. Většinu dětství prožil na Vysočině, odkud pochází jeho matka, kde má i příbuzné. Zamiloval si oblast Havlíčkova Brodu, Světlé nad Sázavou, Lipnici a rád se tam vrací. Po střední škole studoval na Masarykově univerzitě v Brně. V současné době žije v Zastávce u Brna (22 km směr Třebíč). Je zaměstnán v mezinárodní firmě ABB (výroba vysoko napěťových rozvaděčů izolovaných vzduchem) na pozici systémový inženýr. Už jako chlapec miloval příběhy od Eduarda Štorcha a pokoušel se psát. Vážněji se začal literaturou zabývat před dvěma roky. Vzorem se mu stal King, Poe a Doyle. Zajímají ho záhadné příběhy. Povídky tajemných nocí jsou jeho prvotinou. Prozatím nikde nepublikoval. V práci a v bydlišti má pár známých, kteří jeho povídky četli a stali se jeho fanoušky. Jeho snem je vydat knížku. V členství ve Středisku vidí příležitost seznámit se s lidmi, kteří mají stejné zájmy, od nich by se chtěl přiučit.

WERIDIAN – ZKÁZA OHNIVÉHO BIČE

Byl krásný slunečný den. Paprsky zaplavovaly svým světlem a teplem jedno malebné údolí kdesi v horách. Štítý hor, některé stále pokryté naducanou peřinou sněhu, se táhly po jeho obvodu a tvořily tak nádhernou přírodní scenérii. Jasně zelená tráva s mnoha květy, s barvami tak pestrými, že jen Matka příroda je schopná něco tak krásného namalovat, tvořila hustý koberec táhnoucí se klínem údolí až k samým vrcholům hor. Ovce líně spásaly šťavnatou trávu a pozorným očím též neunikla ani malá říčka, po staletí hloubící si svou cestu tvrdým kamenem. Dětila údolí na dvě poloviny, aniž by si to ve své nekončící práci uvědomovala. Třpytivá voda se v ní neposedně prodírala přes překážky, které bránily jejímu hladkému průtoku. Dá se říci, že pohled do údolí dokázal okouzlit každou duši, avšak lidé žijící ve vesnici, rozprostírající se po obou březích potoka v údolí, měli dnes jiné starosti. Blížila se doba sklizně, skupina mužů se dnes ráno vypravila na svá chudá políčka, ležící asi kilometr na východ po proudu potoka. Jen děti neměly žádnou starost o obživu. Neposedně běhaly a skotačily kolem chýší, za doprovodu bzučení hmyzu hrály na slepou bábu. Pozdní sluneční odpoledne je prostě ke hrám jako stvořeně.

Z jednoho příbytku se vynořila postava muže. Dle vrásek, vyrytých hluboko v obličejí, šlo o starší osobu, jež pamatovala mnoho dní, jako je ten dnešní. Ztěžka se posadil na zápraží domu a spatřil právě probíhající skupinku hrajících si dětí.

Možná se pohledem na ně vracel do svého mládí, nebo prostě jen nechával spočinout unaveným kostem. Chvilí před tím, než mu tvář a vlasy pohladil venkovní slabý vánek, ozývalo se ze stavení těžké bušení kladiva. Za skupinkou dětí, která zrovna proběhla kolem sedícího muže, zaostávala malá holčička. V jedné ruce držela hadrovou panenku a házela s ní v rytmu svého běhu. Pokřikovala, volala na ně, ale stařec jí nerozuměl. Najednou zakopla a upadla na zem. Nespouštěl z ní oči. Dívanka se posadila na zemi, nohy měla mírně pokrčené a levou rukou si hladila odřené koleno. Čekal, že se rozpláče. Holčička však po krátkém průzkumu vstala, upravila si modrou sukýnku a s panenkou v ruce se vydala na další pronásledování svých vrstevníků. Na tváři se mu objevil úsměv, vzdávající hold statečnosti malé dívky. Pravou rukou si otřel umouněné čelo. Ani jeden mrak. Jen zlatavé slunce ho zaplavovalo hřejivými polibky. „To vedro by dokázalo porazit i vola,“ zamumlal si sám pro sebe hlubokým hlasem. Vedle lavice po pravé straně stál hliněný džbán s vodou. Stařec jej uchopil a zhluboka začal pít. Ve svém hrdle cítil chladivou osvěžující chuť vody, vracející mu život do jeho žil.

Vůbec nic nenasvědčovalo tomu, že by se počasí mohlo pokazit. Motýli dál poletovali z květu na květy, děti pokračovaly ve svých hrách, stařec se vrátil ke své práci v kovárně a den se pomalu schyloval ke svému konci. Měsíc ve své stříbrné kráse plul po tmavě modré obloze a stával se tak pánem hedvábně tmavé příkrývky, tu a tam protkané prvními hvězdami. Chlapi se vraceli z tvrdé práce na polích, kde strávili skoro celý den. Některé z nich čekala doma sladká odměna v podobě dobrého jídla, možná pak i milování se svou ženou, jiní si posedali ke stolům, popíjeli medovinu a klábosili o problémech všedních dnů. Třeba jako proč je život s ženským tak složitý. Ponořením do diskusí, nebo dobré večere, si nikdo z nich nevšímal toho, že tikající hodiny budou za pár desítek minut odbíjet konec jejich životů. Nikdo z nich netušil, že naposledy ochutnají rty svých žen, naposledy hrdlem prolíjí doušky medoviny, že naposledy se svobodně nadechnou. Blížilo se velké zlo. Plazilo se jako jedovatý chřestýš z okolních hor, připravené zasadit smrtící ránu. A tak vteřina po vteřině běžela a lidé pomalu umírali.

2.

Veldem, mladý urostlý muž asi kolem dvaceti let se vracel s povozem z města. Byl sirotkem, matka mu umřela při porodu, když přicházel na svět, a svého otce nikdy nepoznal. Starý kovář byl vlastně celá jeho rodina. Již od mala se učil kovářskému řemeslu a také si již zvykl na drsný život zde v horách. V tomto kraji člověk za tvrdé vydřenou práci dostane jen málo odměny. Mnohdy to stačilo akorát tak na přečkání zimy. Mnohokrát zažil, jak žaludek dokáže zpívat hlady. Někdy to byla i opera s celým orchestrem a dvěma tucty krásně vyšňořených operních zpěváků, nebo zpěvaček? Vždyť to máte jedno, hlad je hlad. Houstnoucí

tma pohltila chlapce i s povozem. Veldem zapálil lucerny, které byly zavěšeny po obou stranách vozu v jeho přední části. Pak se opět dali do pohybu mezi stromy a keře. Ty se táhly podél vyježděné kamenité cesty až k mírnému stoupání, kde mizely za horizontem. Tam již uvidí světla zářící z oken domů.

Kůň zařehotal a zastavil se. „No tak brachu, co je to s tebou?“ zeptal se a přátelsky poplácal zvíře po krku. „Snad tady nechceš...“ Pozoroval oblohu drže uzdu v levé ruce. Poprvé si i on sám všiml zvláštní oranžové záře nad posledním kopcem, který měli před sebou. Viděl kouř, vznášet se nad údolím líně, ale přesto hrozivě. A tím vším světlem a kouřem si prořezávaly cestu černé blesky za doprovodu hřmění. Ne! To nejsou blesky. A co to tedy je? Zmaten se ptal sám sebe. Blesk víš jak, ten ... ten září, ten ... Tělo se mu zachvělo. Každé zahřmění slyšel silněji, bodavěji ... To se už dal do běhu. Povoze a koně si nevšímaje. Srdce mu divoce bilo, pramínek potu mu stékal po tváři. Nevšímá si ho. BUUUUM! PLEEEESK. Zastavil se až na samém vrcholu. To co viděl, nemohl zpočátku pochopit. Nechtěl si připouštět, že to vše je pravda. „TO NEMŮŽE BÝT SKUTEČNÉ!“ Mluvil a přitom jeho mysl to nevnímala. „TO NEMŮŽE BÝT ...“, stál na kopci dokonale ztuhlý. Připomínal tak sochu některého z antických bohů kdesi v Řecku. Vesnice hořela. Ohnivé jazyky olizovaly domy, stodoly, ... Pohltila ho hrůza, co se vám zakousne do kostí jako velký vzteklý pes. Záblesky i hřmění ustaly. Zůstal jen ten oheň! Veldem se prudce rozběhl směrem k vesnici. Křičel. Plakal. Doslova hystericky řval jméno svého dědečka. Už, už byl blízko prvních hořících chýš, když upadl a hlavou narazil na kámen. Kdesi z dále slyšel křik žen a dětí. Ale i to zmizelo kdesi v oparu mlhy. Veldem ztratil vědomí.

3.

Probuzení nebylo zrovna líbezné. Hlava ho bolela, jako by mu jí sevřeli do lisu a ten pak spustili na plný výkon. S úsilím přesvědčil nohy, aby se daly do práce. Postavil se. Kolem něj doutnala spáleniště domů. Nevěděl, jak dlouho ležel bez vědomí, ale pomalu se rozednívalo. Cítil vůni spáleného dřeva a ještě cosi, co nemohl rozpoznat. Odporně nasládlá vůně. Zvedal se mu žaludek. Teď už věděl co to je. Ta vůně patřila spálenému, rozškvařenému masu. Předklonil se a začal zvracet. Ten den to nebylo naposled. Dávil se a dostával ze sebe, Bůh ví co. Když skončil, pokusil se o chůzi. Z počátku byl nejistý, hlava se mu stále točila vlivem nárazu a také toho smradu, ale s každým dalším krokem získával na rovnováze. Všude kolem ležela ohořelá těla slepic, kachen, možná tam byla i kuřata. Začal se prodírat troskami k místu, kde žil se svým dědou. Dům už tam nestál, místo něj se na místě povalovaly sutiny spáleného dřeva, včera večer si někdo udělal zatraceně velký táborák. Veldem zavrtěl hlavou, zaháněl pronikající myšlenky na ústup. Částečně se mu to podařilo, když odvalil velký ohořelý trám. V popelu se

cosi zalesklo. Nepřestával přeskupovat trosky z jedné hromady na druhou. Ruce ho pálily od žhavého dřeva a měl je černé od popela. Do očí mu vběhly slzy. I nevolnost se záhy přihlásila o své místo v chlapcově mozkovém centru. Celý se trásl. Nebyl schopný popadnout dech. Otevíral a zavíral ústa ve snaze ze sebe něco dostat. Připomínal tak rybu vytaženou na břeh. Upadl na zadek a rychle se snažil odplazit pryč. Pryč od toho prokletého místa. Před sebou stále viděl tu hrůzu. Mrtvé děti. Napůl spálené. Tělička schoulená do jednoho velkého klubka. Nožičky a ručičky navzájem propletené ve smrtelném objetí. Pach spálených vlasů a kůže stoupal vzhůru z hrobu, který objevil. Překulil se na břicho a zhluboka dýchal. Snažil se uklidnit. Nešlo to, propadal šílenství.

„Veldeme, pojď, pomodlíme se. Bůh nám odpustí naše hříchy. To on nás potrestal, on mi přikázal vyhnat z této vesnice zlo! Vše mi pověděl. Včera v noci, když tu byl.“ Někdo ho uchopil za košili na zádech u krku a kamsi ho táhl. Sevření ho trochu škrtilo, ale bylo mu to jedno. Netrvalo to moc dlouho, když opět skončil na zemi. Rozhlížel se kolem sebe ve snaze porozumět co se s ním vlastně děje. Otočil se směrem, odkud slyšel slábnoucí hlas. Zorničky v jeho očích se rozlily jako dvě jezera ropy. Tupě zíral na ženu s palicí v ruce. Stála naproti klečícím ženám asi tak patnáct metrů od něj. Klečely k němu zády, neviděl jim do tváří. Byl si však jistý, že by je znal. Ruce měly sepnuté a hleděly vzhůru. Jako by se modlily. Palice se proměnila v kovovou zbraň na dřevěné násadě. Dutě dopadala z jedné hlavy na druhou. DUM! DŮM! Divokost, se kterou ta žena ukončila dílo zkázy, mi nejde popsat. Tvář měla staženou do dravého šklebu. To nemohl být člověk. Sledoval, jak mrtvá těla se ještě po úderu křečovitě na zemi kroutila. Tanec se smrtí, napadlo Veldema. Postavil se na nohy, právě v okamžik, kdy se začala přibližovat k němu. Potřísněná krev vypadala ještě zuřivěji. Neznal jí. Nikdy v životě ji ve vesnici neviděl. Zvedla palici nad hlavu. Ještě mohl vidět na její kovové části krev a vlasy. „Tak a teď vysvobodím tebe“, vykřikla. Netrefila se. Překulil se na pravý bok. Jen kousek od něj dopadla smrtící rána na kámen. Objevily se i jiskry. Pud sebezáchovy vyhrál. Uviděl před sebou velký ohořelý trám. Uchopil jej oběma rukama za jeden konec a vši silou udeřil ženu do zad. Dřevo zapraskalo a rozlomilo se. „CHRT“, zachroptěla. Upustila palici právě v okamžiku, když dopadla na kolena. S kouskem, který mu zůstal v ruce, začal Veldem zběsile ženu mlátit po hlavě, zádech, ramenou ... až se nakonec svalila na zem. Odhodil kus dřeva stranou. Zakryl si dlaněmi tvář a rozplakal se. Snad slzy odplaví všechnu tu hrůzu z jeho duše. Doufal v to! Snad už to peklo skončilo. Otevřela oči. Rychle a mrštně se zakousla chlapi do lýtka. Ucítil ukrutnou bolest. Šlehala mu nohou vzhůru až k rozkroku. Ze strany na stranu škubala hlavou. Připomínala mu krokodýla nebo jinou šelmu snažící se oddělit svalovinu od kosti. Na chvíli sevření ustalo. Veldem využil situaci. Odskočil a nohou kopal ženu přímo do obličeje. Znovu. A opět. Tančil jí po ksichtě. Tentokrát to už byl opravdu konec.

4.

Cítil pod sebou chlad. Zády mu pronikal do těla. Ležel v obrovském sále. Strop podpíraly dvě řady krásně zdobených sloupů, asi deset metrů od sebe a sedm metrů od obvodových zdí, tvořených hrubým kamenem, jako by celou místnost někdo vytesal do skály. Všimnul si také kamenných soch. Světlo loučí, pověšených v řadě po obou stěnách odkrývalo jejich různorodost. Některé klečely, jiné stály v záklonu, ruce vysoko zdvižené před sebe. Jedno měly však společné. Umělec je všechny zachytil s nevyslovitelnou hrůzou ve tvářích. Veldem přistoupil k jedné z nich. Znal je. Poznal v nich sousedy, kamarády, známe z vesnice. Vztek a zároveň strach se mu hnaly do žil. Chvěl se. Rychle dýchal. Rukou prudce udeřil do sloupu. Bolesti ani krve řinoucí se z odřených kloubů si nevšímal. Kdo to mohl udělat? Proč? Co se tu děje? Otázky mu plnily hlavu a on neznal na žádnou z nich odpověď. Uslyšel tichý šelest kovu. Otočil se tím směrem. V mírném přítími spatřil klečící dívku. Ruce měla za zády. Kdysi modré šaty, teď již značně špinavé a roztrhané, rýsovaly dívčinu štíhlou postavu. Dlouhé, černé prameny vlasů jí zakrývaly obličej. Klečela v mírném předklonu. Zvedla hlavu, ukázala mu své černé oči zrovna ve chvíli, když se k ní přibližoval. Dvě černé díry si ho prohlížely, pozorně ho zkoumaly, až Veldem sklopil zrak. Bez lana se do nich dívat nedokázal. Padal by tou temnotou do nekonečné prázdnoty plné smutku a beznaděje. Ty oči byly zoufalé.

„Neměl jsi sem chodit“, vítala ho slovy. „On tě zabije, nebo se chceš taky proměnit v kus šutru? Mohl bys být se mnou v téhle smradlavé jeskyni. Povídat si o hvězdičkách, říkat si básně. Běž pryč! Hned teď zmiz! Než se vrátí!“ Koutky úst se jí chvěly, nepatrně se pohnula, opět se ozval ten šelest kovu. Byla spoutaná řetězy. „Dostanu tě odsud, jen musím najít něco, čím bych tě ...“ Tma. Louče na stěnách zhasly. Něco, nebo někdo tu byl s nimi ...

BLESK! Ohnivý bič se mu omotal kolem krku.

„NEEEEE“, křičela.

Probudil se. Zpocený a špinavý ležel poblíž potoka, který protínal kdysi jeho domov. Veldem se opět probral z mrákot. Zranění na jeho lýtku pánilo, kůže mu kolem rány černala. Doplazil se k vodě a oplachoval si ji. „Ta dívka“, nemohl jí vyhnat z hlavy.

PŘEDSTAVUJEME nového člena Literární sekce JOSEFA VOLFA

Josef Volf žije v Hradci Králové. Je vyučený nástrojař, ale později získal vysokoškolské vzdělání. Začal psát v důchodu. V roce 2011 vydal první knižní soubor povídek ve vydavatelství Mervart v Červeném Kostelci pod názvem NĚKOMU SE NĚCO STÁT MŮŽE. V roce 2014 v téže vydavatelství vydal další povídky s názvem TOBĚ SE NĚCO STÁT MUSÍ. Při své tvorbě myslí na to, že dílo je dokonalé, když plní svoji funkci a už se z něj nedá nic ubrat.

MALLORCA

*Je to pravda odvěká,
že šaty dělaj člověka,
kdo na štěstí
v hadrech čeká
ten se načeká.*

V+W+J

Jsa uondán letním žárem, spočinul jsem onen podvečer na lavičce pod platany bulváru jednoho letoviska španělské Mallorcy.

Žena se švagrovou poodešly relaxovat. Někde jsem slyšel, že když chce relaxovat chlap, tak si někam sedne nebo lehne. Prostě uvede tělo do klidu. Žena ne, žena relaxuje pohybem po obchodech. Moje švagrová relaxuje velmi ráda. Moje žena, poněkud rozvázněji, ale vlastně, konec konců, taky ráda.

Mallorca, skoro celá, je vyhlášené letovisko Evropy. Někteří dokonce tvrdí, že je to jedna ze spolkových zemí Německa, soudě podle dorozumívacího jazyka vlastníků rezidencí.

Už při příjezdu nás průvodkyně informovala o sférách vlivu v dané destinaci: tady toto je Němcovo, tady se večer nevyspíte, dál je to Angličanovo, tam se nevyspíte v noci, a ještě dál je to Rusovo, tam se nevyspíte vůbec.

Bavorské pivo, Schweinfleisch mit Sauerkraut na jídelničích a divoké flamengo v houpavém rytmu věštilo jednoznačně, že jsme v oblasti bohatší klientely lídra Evropy a tím pádem v noci spíme.

Jak říkám, seděl jsem na lavičce pod stromy, obchody se začínaly rozsvěcovat, a obloha tmavnout. Soudě podle sedících chlapů na lavičkách a bzučících obchodech plných žen, platí pravidlo o relaxaci zřejmě obecně, přinejmenším

v Evropě. Jazykový Babylon. Bylo zajímavé pozorovat lidi, odhadovat jejich národnost a společenské postavení. Zrovna například tady přímo přede mnou. Obchůdek plný náušnic, náramků, náhrdelníků a dalších cetek. Už pět minut si tady skoro dvoumetrová vychrtlá brunetka zkouší, cokoli se dá navléci kamkoli. Podlomené nohy na velmi vysokých podpatcích, hubené boky, zadek, no slovanský typ to zrovna není. Z etnických úvah mne vehementně rýpnutím vyrušili dva pochechtávající se přisedící němečtí strejci. Prý v poledne byl blondýna. Než jsem si gramaticky ujasnil v němčině jazykový rod, brunetka se otočil. Podivný, výškově nesymetrický korzet s kraječkou u krku, výrazný Venušin pahorek, obličej s rysy amerického mariňáka, rašící strniště a ruce jak lopaty. S hodně zvláštním pocitem jsem si připustil, že se vlastně celou dobu předváděl mně. Světácky jsem přirozeně na sobě nedal nic znát, ale chlapíci mi to neuvěřili a mohli se umlátit smíchy. Nakonec jsem se k nim přidal. Objekt postřehl naše bavící se společenství a kvapně se odklátíl do davu přičemž si nejméně dvakrát podvrtl kotník. Chlapi by lodičky nosit neměli.

Znovu jsem se ponořil do úvah o oblečení, co o nás vypovídá. Vzpomněl jsem si na první cestu do Paříže po otevření hranic, jak bordelový naháněč okamžitě poznal, odkud jsme, podle oblečení a otevřených úst. (Samozřejmě, že jsme jeho pozvání tenkrát nevyužili.) Teď už se světem skoro splýváme a naopak rozpoznáváme jiné kultury. Pomalu začínáme rozlišovat i společenské vrstvy.

Támhle například jde pár určitě příslušící k vyšší společnosti. High society. On, lehce prošeďivělý padesátník ztepilé postavy, barevně sladěné kalhoty s košilí, bez jediného faldíku zmačkání. V levé ruce doutník, v pravé dámu. Co dámu, plující koráb. Jestli by se na mužově oblečení dal vytknout chlup, pak dáma byla dokonalá. Sukni na centimetr přesně správné délky, halenku s, jak žena říká, aplikacemi, na krku náhrdelník, a bižuterie to nebyla. Žádné sluneční brýle na čele vražené do vlasů. Dav se před nimi zcela automaticky přirozeně rozesupoval, a já cítil, že přichází majestát. Kdyby mne tak zoufale nebolely nohy, snad bych i povstal. Na pláži se to nějak moc nepoznává ale na podvečerním korzu i nezkušené oko rozezná podle oblečení aristokrata od donského kozáka. Inu podle kabátu svět měří ...

Kousíček, než došli na mou úroveň, se muž lehce vymanil z ženina závěsu a pooděšel uhasit nedopalek doutníku k odpadkovému koši a vhodit ho dovnitř. Ten rozhodný jednoznačný chlapský pohyb. Žádné nabubřelé ledabylé odcvrknutí usmoleného vajgla. Kdybych snad někdy začal kouřit, tak jedině doutníky.

Když se vracel k mateřské lodi, zazdalo se mi, že nějak napadá na nohu. Asi následky lovu nosorožců v Africe, usoudil jsem soucitně. Jenže on nějak začal tahat špičku boty po zemi a všelijak s ní kroutit. Pak s tou nohou klepal ve vzduchu a třel jí o kmen stromu. Jeho partnerka střelila okem k zemi a výrazně přidala do kroku. To bude kamínek v botě, to znám, to se mi taky občas stane, odhadl jsem. Přesto jsem vyjmul z pouzdra brýle a zevrubně prozkoumal jeho

počinání. On do toho nešlápl, ono se mu to dostalo pod palec do sandálu a mezi prsty. Pochopil jsem konečně, proč módní policie nedoporučuje nosit k sandálům ponožky a bílé už vůbec ne.

Přisedl si ke mně na lavičku. Hned jsem poznal, že je normálně zvyklý sedat v hlubokém koženém křesle. Udělal jsem mu kolegiálně místo. Sundal si sandály, vytáhl bílý kapesník s vyšitým monogramem, ořel pečlivě palec, zastrčil šátek do boty, vstal a zahodil boty do koše na odpadky, podotýkám, že obě. Tentokrát však obloukem a z větší dálky. Nezapřel basketbalistu z mládeže v univerzitním týmu.

Šlechtic. Musel to být šlechtic, žádný Nový Rus nebo český kmotr by nedokázal odhodit boty s takovou přirozenou elegancí. Dokonce si myslím, že ani špičkový golfista nebo tenista či pilot formule 1 by nenapodobil tu mužnou grácií pěstovanou generacemi.

Uložil jsem brýle zpět do pouzdra a sledoval ho, jak si bosky šel umýt ten exkrement do příboje. S naprostou a samozřejmou noblesou. Kdyby býval byl toho čvaňhák odhodil na zem, jak jsme zvyklí třeba v Praze, tak se mu to nestalo. Trochu jsem se zamyslel nad tím, co bych si asi vyslechl já, kdyby se to přihodilo mně. Co a jak by mi asi moje žena vysvětlovala. Jeho dáma však již byla zcela v nedohlednu. Věřím, že jen pro ten dnešní den.

HOST KRUHU 40 – LADISLAV MUŠKA

Ladislav Muška je předsedou Klubu spisovatelů v Ústí nad Labem. Napsal už hezkou řadu úspěšných knížek a několikrát jsme ho v Kruhu měli jako hosta.

CO JE, OČ TU BĚŽÍ

Tuhle příhodu před sebou vidím jako by se udála včera, přestože od ní uplynulo ... kolik vlastně, dvanáct, čtrnáct let? Ten den jsme rybařili jako každé dopoledne (rybařina je to, oč tu běží), po obědě se bratranec Ota uvolil dovést mě do zámku. Předtím mi vypravoval, že ve zdi poskládané z pískovcových placáků, která odděluje zámek od lesoparku, žijí maličké černé zmije. Jedna kousla kastelánova vlčáka Cézara do kulek, týden ležel na nádvoří a zved se jen, aby se napil z kašny, a tím se vyléčil. Ota to věděl od kastelánova syna Bohouše, pozvraceli se spolu po láhvi rybízového vína, což je neobyčejně sblížilo.

Zmije mě zajímaly; nejen ryby, ale všichni tvorové včetně ježků, myší a brouků mě zajímali, se zmijí jsem se dosud nesetkal a chtěl jsem. Ota ne že by se bál, že ho zmije taky uštke do kulek, ale nechtělo se mu, od strýcovy chalupy bylo k zámku dost daleko, ale když jsem nedal pokoj, řekl no tak pojď.

Zámek zaujímá skoro celou horní půlku náměstí městečka; tehdy to pro mě ještě nebylo naše nebo dokonce moje městečko. Nezajímal jsem se o to, že je postaven ve stylu saské renesance, šlo mi jen o ty zmije. Bylo pondělí, kdy jsou památky zavřeny a nemíří k nim zájezdy sloužící ke kulturnímu vyžití pracujících. Hlavní brána byla zamčená, nenápadná dvířka vedle nich nikoliv. Vešli jsme na dlážděné boční nádvoříčko.

Na kamenné obrubě kašny (pamatuju se dokonce, že vodotrysk stříkal přerušovaně) seděly tři čtrnáctky, jedna drobná, druhá vysoká a třetí buchta (dnes bych jí řek, koukej držet dietu, holka, až ti bude čtyřicet, neprojdeš dveřma). Oblečeny byly letně, ovšem v intencích socialistického názoru na letní oblečení mladých dívek, i ostříhány byly podle požadavků doby. Z výrazů ve tvářích se dalo vyčíst, že hovoří o nějakých důležitých věcech.

Proti nim stála naopak dlouhovlasá holčička, tak asi absolventka druhé třídy základní školy, odezírala jim z úst a vychovávala se, protože čtrnáctileté dívky se přece baví pouze na výchovně nezávadná témata, že? Nicméně ona jediná nám hlasitě a vesele odpověděla na naše Ahoj. Dívky po nás natočily ksichtíky a zase se pohrdavě odvrátily, aby daly najevo, že pro ně jsme akorát vyčouhlí kluci, i když Ota půjde po prázdninách na strojárnu a já za rok na medicínu, jestli mi dá soudruh ředitel gymnázia doporučení, což asi nedá, protože můj otec kdysi podepsal protest proti vstupu spřátelených armád a táhlo se to s ním pořád. Prostě jsme nebyli v jejich dimenzi; ve svých dnešních letech bych zase pro ně byl stařec.

K nádvoří přiléhala bokem budova o něco novější než zámek, průčelím otočená do náměstí a nějak se mi sem nehodila. Zeptal jsem se Oty, co je to za barák.

„Ale to je bývalá míčovna,“ odmávl to rukou.

„Dneska je to pícovna,“ zahalasila holčička radostně.

Ty tři dívky by to jistě neřekly, byly už slečny, alespoň se slečnami cítily, a ty si mohou takové obscenní pojmenování jenom myslet, ona byla ještě dítě, tak si to mohla dovolit. Slečny se pohoršily, vstaly a uraženě odcházely, buchta děvenku pokárala: „No Kristýno ...!“

„Co má bejt, dyť je to pravda,“ bránila se Kristýna. Po jejich odchodu je ohodnotila: „Jsou to čůzy!“

Že mě tenkrát nenapadlo zeptat se, kdepak jsi, holčičko, získala tak pozoruhodnou slovní zásobu? Cestou ke zdi, kde žijí zmije, jsem se od Oty dozvěděl, že bývalé míčovně se teď říká jinak, protože ji přestavěli na internát pro učnice z místních textilek. Zmije buďto chrápaly nebo šly někam jinam kousat psy do kulek. Ze škvír mezi kameny jsem klacíčkem nevyšťoural žádnou.

(Úvodní kapitola stejnojmenného minirománu Ladislava Mušky.)

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE STRÍPKY 2014 PARDUBICE

HUDBA V PŘÍRODĚ

GABRIELA BEČIČKOVÁ Vítězka IV. kategorie

Miluji hudbu. Je nádherné, když se toulám lesem a mé uši se plní těmi libými zvuky. Za vlády bílého jezdce se z jedné strany linou hlasy skřivanů, z druhé mi váněk přináší zpěv slavíků a drozdů. Odjinud je slyšet šplouchání vody, která se proplétá mezi překážkami na své širé pouti světem.

V té chvíli si sedám pod vysoký, košatý strom. Zavírám oči a naslouchám melodiím, jež mi tančí kolem hlavy a spojují se v nepopsatelně krásné zvuky. Je to nádherný pocit, být součástí těchto okamžiků. Avšak ani tento koncert netrvá věčně.

Jakmile jezdce na bílém koni vystřídá jezdce v černém na vraníkovi, tajemné tóny dne povolna utichají. Ale jenom na chvíli.

Černý jezdce má též svůj orchestr a hned začíná se svou skupinou hrát. Koncerty těchto pánů jsou jako voda a oheň. Zatímco součástí hudby bílého jezdce jsou vysoké zvuky, hudba muže v černém je v duchu spodních tónů.

Za vlády pána na vraníkovi se umělci stávají z jelenů, již troubí. Jedinečným zpěvem je doprovází sovy. A pokud máte štěstí, zaslechnete i vítr, který se občas přidá, když se prodírá mezi listy.

Když černý jezdce dokončí svůj koncert, pustí k vládě opět jezdce na běloušovi.

JAKUB SEIDL Spoluvítěz IV. kategorie

5. září 1912, Seegrotte

„Zchudlé výrůstky smrků stály v pozoru před svými většími a staršími druhy. Zlatavé světlo podvečerního slunce dávalo sbohem dálnému obzoru a křížovalo smrččí rodinky, na kterých se zabydlená lesní ptáčata pomalu chystala ke spánku. Ještě naposledy vypískala svou podivně monotónní píseň a se západem slunce utichl i ten nejhluchnější zobáček a nechal tak prostor smrákavému tichu,“ mohutná mužská postava se narovnal na dřevěném futonu, který svým unaveným skřípěním oznamoval blížící se konec jeho služby. Muž otočil stránku své knihy a za planoucího světla svíčky pokračoval ve čtení.

„V lesích okolo Seegrotte byste po západu slunce mohli slyšet i ladný pohyb vodoměrky po ustálené hladině rybníčka. Takové tu bylo ticho. Žádné soví houkání, otravné cvrčení cikád nebo žbluňkavé mručení lesních ropuch. Seegrottské

lesy žily na denním světle.“ Otcovy oči sklouzly k nízké postýlce, na které ležel malý chlapec, zabraný někam do neznámých hlubin dětských snů. Konečně spal.

Otec se pomalu zvedl na nohy tak, aby zežloutlé dřevo futonu vydalo co možná nejméně pronikavý zvuk. Zašedlou starou knihu odložil na dřevěný stolec vedle postýlky a se skoro vyhořelou svíčkou se vydal ke dveřím. Zaslá prkna podlahy se zhoupla pod těžkými kroky a jako každé pokoušené dřevo vydávala příšerné zvuky. Když za sebou muž konečně zavřel dveře, plaval už knot svíčky v prosvícené kaluži vosku.

„Konečně usnul,“ prohlásil k matce stojící na druhé straně chodby.

„Měl těžký den,“ žena mluvila tichým hláskem unaveného a vyčerpaného člověka. Měla černé havraní vlasy protkané šedivými pramínky, které se jí třepily z jednoduchého francouzského copu. V obličeji byla velice krásná, a to dokonce i přes ucmouděnou tvář a popraskané rty. „Uklidni se, jen když mu čteš.“ Její vzácný úsměv jako by ve světle svíčky ještě více rozjasňoval neohoblovaná prkna stěn.

Muž pomalu došel k ženě a sevřel ji ve svém pevném a láskyplném objetí. A tak tam stály ještě dlouho poté, co ta jedna jediná svíčka pohasla.

11. září 1912, Seegrotte

„Theo! No tak Theodore, nechod tak daleko!“ Ostrý ženský hlas vráscité blondýny stojící na verandě malého domku byl tak rozdílný od hlasu její mladší sestry. Vlastně si byly téměř dokonalými protiklady. Černovláska se štlhlou postavou a medovým, příjemným hláskem oproti obtloustlé blondýnce, kterou byste slyšeli ječet, i kdyby vás měla jen zdravit (ne že by nebylo přímo převzácné slyšet ji zdravit). Jediné, co měly společné, byly půvabné, ostré rysy ve tvářích. Byly krásné po své matce, to jim vždy vyprávěl jejich tatínek. Černé vlásky směřujícího se chlapečka vlály ve větru, mámicí sladkou vůní lesních borovic. Běhal sem a tam po malém políčku před lesem.

„Ach bože, ten tvůj kluk vůbec neposlouchá!“ křikla už trochu tišeji Theodora teta. Měla na sobě dlouhý fialový šál, šedivé, ale přesto půvabné mozaikové šaty a zarůžovělé střevice obalené blátem (pokaždé, když jela navštívit svou mladší sestru, nosila ty samé věci. Prý proto, aby si neničila další a další kousky ze svého obsáhlého šatníku).

„Jen si hraje, nech ho, jsem ráda, že se baví,“ vyhekla černovláska, která vši svou silou drhla jakési šedivé hadry v ušmudlaném laboru plném špinavé zahnědlé vody.

„Nevím, jak takhle můžeš žít, to máš z toho, že sis vzala horníka,“ vytkla jí sestra a nahrnula nos, jako by slova, která právě vyslovila, něčím zapáchala. Pradle-na poznámku přešla, na podobné hlášky byla zvyklá a to nejen od své starší sestry.

„Matko! Tetičko! Tatínek je tady,“ mladý Theodor proběhl kolem verandy, přes zblácenou plochu před domem a běžel dál k příjezdové cestě. Na ní se v dáli

v oblacích prachu rýsovala mohutná postava s obrovským pleteným pytlek na zádech, připomínajícím veliký kempovací vak se složeným stanem. Nahé nožky dítěte se brodily blátem a hnaly se k blížící se postavě. „Tatínek! Tatínek.“

„Hle, kdo tu běhá bos!“ zahřměl mužský, přirozeně hluboký hlas, po kterém následovalo těžké řehání. „Tak rád tě vidím,“ hlesl a vyzvedl svého pětiletého syna nahoru do objetí. Pak ho ale položil na zem a začal se hrabat ve svém objemném vaku. „Že ty jsi ale za těch šest dní vyrostl,“ pronesl ještě, ale to už jen aby zklidnil chlapcovo očekávání, co mu tentokrát tatínek přinesl.

Vtom se vzduchem prohnala jemná ptačí melodie. Taková, jakou Theodor ještě nikdy od žádného čarovného zobáčku neslyšel. Byla nádherná. V lesích často slyšel krákorání přerostlých vran, droboulíkových vrabců i stříbra chťivých strak. Takhle čistý zpěv ale ještě nikdy neslyšel. Ještě se ani nevzpamatoval z krásného zvuku a jeho otec už vytahoval z pytle kovovou ptačí klíčku. Z ní se na chlapečka dívala dvě zvědavá zelená očka.

„To je kanárek,“ pronesl tatínek a koukal na chlapcovu nevěřící tvář.

„Kanárek?“ zopakoval Theo a s nadšeným výrazem ve tváři se rozeběhl zpátky k domku. „Maminko, tetičko, tatínek přinesl kanárka!“ Kanárek se přidal k řeči a prokládal chlapcův křik svou omračující závějí not.

Zamračená blondýna se zvedla ze stoličky, na které dosud seděla. Matka si přehodila lavor i s hadrama na dřevěný schod a už si to rázovala k dítěti.

„Kanárek? Copak jste neslyšeli, co tyhle věci přenáší?“ Podle Theodorovy tety přenášelo všechno, co se byť jen pohupovalo ve větru, všechny možné bacily. (To jí samozřejmě za dob bez penicilinu nikdo nemohl vyčítat).

Nikdo však tu piščí zbohatlící nevnímal. Černovláska objala svého manžela a jejich synek se k nim s radostí přidal. Šestidenní doba, kdy se neviděli, sice nebyla tak dlouhá, ale práce horníka není a nikdy nebyla nijak zvlášť bezpečná. Každý týden skončilo pár nešťastlivců na nemocničních lůžkách, někteří dokonce na těch márníčních.

Rodinka se přesunula k domu a potom co se unavený horník čistě ze zdvořilosti přivítal se sestrou své manželky, šel se natáhnout na svoje dřevěné lůžko, tak jak to dělal vždy, když se vrátil ze své předlouhé směny. Horníky za šest dnů práce nechávali prospat pouhých 25 hodin. Ty si mohli rozvrhnout podle sebe, což bylo, jak říkal jejich šéf, „velmi laskavé“. Uši polospícího horníka ještě stihly zaznamenat cupitavé nožky svého synka, které běžely směrem k lesu, šťastné a spokojené, společně s malou klíčkou, ze které se ozýval slastičný ptačí zpěv. Zítra stráví celý den spolu. Tak jako vždy by to mohl být ten poslední.

24. října 2014, obec Hinterbrühl v Dolních Rakouších

„No tak, poběž!“ Dětský jásoť se proháněl chodbami školy a přeskakoval od uší k uším všech vyčerpaných a unavených pedagogů. Ti se jen loudavě pohupovali

z učeben do svých kabinetů, pár nešťáslivců naopak ze svých kabinetů do dětmi přeplněných učeben. Zrovna jedna taková smůlonožka otevřela dveře V.B.

„Dobrý den, třído.“ Vysoká postarší dáma v tmavě modrých šatech si položila na katedru své přeslazené kapučino a vyčerpaně zasedla hluboko do polstrované židle. Poté, co pečlivě zapsala do třídní knihy, vstala a přešla k výuce.

„Takže ... ehm, dnešní referát ...“

„Tady, paní učitelko.“

„Oh, ano, jistě Theo, referát ...“

„Já a moji předci paní učitelko.“

„Ano, jistě, však já vím, tak pojď.“ Vděčná, že se může opět posadit ke svému skromnému kávovému občerstvení, se paní učitelka vrátila ke katedře.

„Já a moji předci,“ hlesla nervózně malá, černovlasá Theo. Ihned jí do hlavy skočila představa maminky, která jí připomínala, ať mluví více nahlas. (Autor tohoto příběhu měl v dětství mimochodem úplně opačný problém ... Možná ještě má ...).

„Moji předci, tedy kořeny mých předků sahají hluboko ... hluboko do historie,“ přednesla už trochu hlasitěji stále nervózní Theo. „Jako první se mi podařilo objevit deník mého pradědečka Theodora Riche.“ Theiny oči přeskakovaly z rohu do rohu a hledaly podporu, která by jí dokázala zpevnit její hlas. Nakonec našly jen zlatavého kanárka namalovaného na jednom z obrázků visících na třídní nástěnce. Dokonce ji až překvapilo, jak ho malá, střízlivá očička ptáčka uklidnila.

„V deníku se píše o spoustě dobrodružství, které můj praděda zažil. Píše v něm dokonce i o roku 1912, kdy byl zaplaven důl Seegrotte, ze kterého je dnes největší podzemní jezero v celé Evropě. Tehdy byl můj pradědeček ještě malý chlapec, ale i přesto píše o zaplavení v Seegrotte, jakoby tam tehdy byl. Popisuje jej jako svůj nejšťastnější a zároveň nejsmutnější den v životě. Ten den měl být jako každý jiný, popisuje pan Rich. Jeho otec horník měl jít jako pokaždé do své práce, nečekaně ho však uchvátila nemoc, kterou na něj přenesl nejspíše kanárek, o kterého se ten měsíc měl Theodorův tatínek starat. Pro kanárka se tehdy musel stavit kolega, aby ho donesl do dolu. Tehdy se kanárčí používali pro neprozkoumaná místa v dolech, aby zjistili, zda není vzduch nebezpečně znečištěn, to mě naučila maminka.“ Theo pokračovala v příběhu, „ten den byl důl v Seegrotte za nejistých okolností zatopen, a Theodor o pár let později sepsal tento deník, ve kterém celou událost zaznamenal.“ Malá Theo vytáhla starou zahnědlou knížku, kterou opatrně otevřela.

„To ale není všechno. Pan Rich totiž ve svém již starším věku sepsal kratičkou báseň, jako výraz vděčnosti, tomu malinkému stvoření, které zachránilo život jeho otci, tu bych zde teď ráda přednesla.“ Theo se zadívala do očí papírového kanárka naproti ní a začala pomalu a hlasitě číst.

„Hlesnou v lomu -a už nic-

Já bych hlesl sladkou notu,
přes temnotu, až po stěn kraj,
tam by notu čekal ráj.
A co ten nářek nářků -víc-
Víc už nebdít po klecích.
Co bych totiž v kleci pěl,
kdybych ke tmě blíže měl?!"

„Zas a znova zírat do tmy,
tam, kde tráva neroste.
Světlo svíčky, pletouc lemy,
pod temnotou pohasne.
A tak jako hvězd po nebi,
tolik stínů cí ti zrak.
Někde v dáli za hřebeny,
ptá se dítě lesních strak.
-Ptají se pláče k lesu,
proč kanárek ztratil hlas-“

„Na počest toho nejpravdivějšího tajemství hudby. Na počest upřímného zpěvu.
A na počest mého zesnulého kamaráda,“ přečetla Theo řádek pod básní a spokojená se svým projevem se zadívala k nástěnce. Kanárek tam vesele mával křídly ...

FOTO Z PŘEDÁVÁNÍ CEN: A.Kuřinová, studentka Gymnázia B. Němcové v HK.

ANNA KUŘINOVÁ – spoluvítězka v V. kategorii

TAJEMSTVÍ VŠENÍHO DNE

Možná nám za zády, narozdíl od filmů,
nehraje Louie Armstrong *What a Wonderful World*.

Přesto posloucháme nepřetržitě
melodii tohoto *nádherného světa*.

Gong ohlašuje začátek symfonie prostých dní,
ranního shonu na ulicích.

Zběsilý klapot *kastanět*,
střevíčů dam, uhánějících kdovíkam.

Tamtamy dávají vědět,
komu, kdo, co, jak, kdy, proč.
Jejich zvuk ztrácí se v šumění *tamburíny*,
nekonečného davu.

Až mocné kostelní *zvony*
odbijí poledne,
budeš se probíjet zvuky *didgeridoo*,
hlukem aut, troubení a brzd.

Dokud pouze s *flétnami*
nebudeš po řece plout.
Rušit tě bude jen *saxofon*,
hučení dotěrných vos.

Pauza na tři doby,
dlouho očekávané ticho domova než...
Zazní xylofon, zazvoní,
zvonek dveří, ukrývajících milovanou.

Pár nesmělých tónů *pianina*,
předehry dnešního večera.
Očekávání skřípotu rozladěných *houslí*,
postelí na studentských kolejích.

A v pozadí neslyšně, neúprosně
odměřuje metrum
vteřinová ručička
metronomu.

V literární soutěži pro mládež PARDUBICKÉ STŘÍPKY 2014 se hodnotilo 118 příspěvků ze 17 škol.

V I. kategorii obdržel zvláštní ocenění pro nejmladší kolektiv žáků 2. třídy ZŠ Spořilov Pardubice

II. kategorie: Zvítězila Tereza Víšková ZŠ Staňkova Pardubice

III. kategorie: Zvítězila Veronika Slonková z gymnázia Šlapanice

IV. kategorie: O vítězství se podělili Gabriela Bečičková z gymnázia Vysoké Mýto a Jakub Seidl z gymnázia Dašická v Pardubicích

V. kategorie: O první místo se podělila Anna Kuřinová s Kateřinou Homoláčovou, obě z gymnázia Boženy Němcové v Hradci Králové

K ilustraci na 1. str. Alexandře Fialové je 12 let a je ze ZŠ Felberova Svitavy. Zvítězila ve II. kategorii výtvarné soutěže Střípků.

Hana Cihlová

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

Žijeme ve světě převrácených hodnot. Všestranná pozornost je věnována různým celebritám, spojeným se skutečnými či vykonstruovanými skandály, dotěrní fotografové číhají jako krkavci na intimnější úlety preferovaných, aniž by dbali ohleduplnosti a přirozené slušnosti. Také náměty knih inklinují k obdobnému přístupu. Velice málo se literatura věnuje současným lidem, prožívajícím mozolnaté pracovní dny v potu tváře. Obrazně řečeno: Třeba s lopatou či krumpáčem v ruce. Symbolicky spatříme právě postavu muže s krumpáčem na obálce povídkové knihy Antonína Šlechtty *POD ZEMÍ* (vyd. Šlechta, Úpice, 2015, s autorovými ilustracemi.) Osm povídek čerpá náměty ze všedního, nejednou urputného zápolení se strastnými pracovními i existenčními podmínkami. Mají daleko ke světu šálivých priorit, milostných skandálů, velkých peněz, neskromných ambicí, hrubozrnných vášní a tristních podrazů. Šlechtovy postavy působí jako potomci protagonistů Hrabalových. Autorovou předností je detailní znalost prostředí, zasvěcenost do mentality lidí, jimž nejsou dopřány valné možnosti a jejichž životní perspektivy jsou svízelně úzké, přesto si dokáží zachovat charakter a neokázalou vzájemností dokazují, že svět kolem nás není jenom žumpa a pokřivené mezilidské vztahy nemusí být nutností. Tak se chovají jeho prostí lidé z ulice, jen zdánlivě nezajímaví, bezvýznamní a všední. Jenomže paradoxně jsou právě tím poutaví, podmaniví a věrohodní. Není to ovšem výlučně atmosférou dělného prostředí.

Šlechtovou předností je schopnost přiblížit se shovívavým nadhledem svízelné i úsměvné osudy lidí, o nichž se dneska nemluví, ale bez nichž bychom se třeba ani neumyli. Osudy lidí, kteří se nikoli vlastní vinou stali téměř neviditelnými. Nejen v literatuře.

Básnířka a výtvarnice Hana Křivánková se v poslední době zřejmě věnuje především výtvarné práci. Nedávno jsme měli možnost nahlédnout do útlého souboru „Něco málo kreslených vtipů,“ vzhledem k omezenému rozsahu spíš lákavé pozvánky na výstavu, která se dočkala příznivého ohlasu. V Bruselu stále ladí obehnaný šlágr o rovnoprávnosti. Z Hany Křivánkové by měli radost, nevzpomínám si na žádnou jinou současnou českou autorku kreslených vtipů. Tolik na okraj sbírky KUPLET O BRNĚ, kterou Křivánková ilustrovala. Autorkou textu je Libuše Matysíková. Cyklus básní (převážně o moravské metropoli) nachází částečně inspiraci v pověstech, které se k městu vztahují. Něco málo je věnováno i Praze a reflexím každodenního života. Báseň O brněnském drakovi vychází ze stejnojmenné brněnské kultovní pověsti. Nemohu se zbavit dojmu, že v klasické prozaické podobě (třeba v podání Vladimíra Poláka) vyznívá příběh přesvědčivěji. Druhá část sbírky (Zkušenost k nezaplacení) tříští přemíra motivačních prvků.

Naši jičínská kolegové sdružení kolem Václava France si v lednu připravili pozoruhodný dárek, sté číslo časopisu ČAJ – rozuměj: Časopis Autorů Jičínska. Vyšel v rozšířené podobě, hostem je slovenský básník Rasto Dalecký, přispěli Stanislav Rudolf, Jiří Žáček, Ivana Blahutová, Jindra Lírová, redaktor časopisu Václav Franc a další. Specialitou ČAJe je rozšířený publikační prostor pro konkrétního hosta, mezi nimiž se již představili i někteří členové a členky Střediska. Přeje me jičínským hodně čtenářů a dobré texty i do další stovky čísel.

Město Chotěboř zaujímá vstřícný postoj k literatuře. Jako osmnáctý svazek Chotěbořské edice vydalo zásluhou pracovníků místní knihovny publikaci Chotěbořské literární osobnosti aneb od pera k počítači (1915, 146 str.), zahrnující osmdesát jmen. Z členů Střediska jsou vzpomenu ti Marta Urbanová, Petr Musílek a Václav Hoblinka Chalupa. Velice útulné prostředí v podkroví knihovny doplnilo několik obrazů Marty Urbanové, námětově i barevným laděním plných strukturální svěžesti a optimismu.

František Uher

- **Pojal podezření, že mu do bytu namontovali odposlech. Našel ho na WC.**
- **Kdyby Féničané tušili, kolik tragedií peníze způsobí, zůstali by u výměnného obchodu.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

Nejlepší české básně 2014

Další, v pořadí již šestou ročenku nejlepších básní vydal v závěru minulého roku Host Brno. Po prologu Petra Hrušky následuje výběr z tvorby 53 autorů žánru, mezi nimiž se z členů našeho střediska v Pardubicích dostalo této cti pouze Janě Orlové básní bez názvu, vybrané z Analogonu 72 (Chceš-li mě milovat ...).

Raritou svazku jsou mnohomluvné básně (např. P. Štýbra o dvou verších, I. Hucla o třech – a dokonce M. Sochy o jednom!). Zřejmě se příští rok dočkáme jejich pokračování. To proti zařazeným obsáhlým autorským medailonům působí sice značně nevyváženě ... ale jsou snad alespoň „zneklidňující“.

Doslov editorky Evy Stehlíkové čítá 37 stran včetně poznámek, vlastní blok poezie pak stran 63. Novinkou je soupis editory přečtených sbírek, výborů či almanachů. Mezi nimi se objevila i sbírka Miroslava Kubička (Přízeň přírody) a Františka Uhra (Noční pouště).. A také 5. svazek Severu, Západu, Východu – Východní Čechy a Vysočina.

Ó ...
ach!
lkám ...

Vše za 219,-.

jif

Úpický spisovatel Antonín Šlechta vydal novou knihu **POD ZEMÍ**

V učebnicích biologie jsme se kdysi dočítali, že lidské tělo je složeno z více než šedesáti procent vody. Naši postpubertální vysvětlivkou tehdy byla výše vypitých půllitrů pěněního moku (v hrubším pojetí – zrzavé vody).

Tehdy jsme si neuvědomovali, že s odstavkou vodovodních řadů se postupně zastavuje veškerý chod sebevyspělejší společnosti. Nevnímali jsme, že o průtok vody do domů, úřadů, nemocnic, i továren se starají party chlapů obutých do gumáků, obléknutých do sepraných *modráků*, zatížených montážními brašnami, lopatami a krumpáči.

Spisovatel Antonín Šlechta věnoval svoji druhou knihu s titulem *Pod zemí*, vydanou v nástupu letošního jara, právě těmto lidem – vodárenským dělníkům. Vyšla s podtitulem *Věnováno každému, kdo kdy hájil živobytí s krumpáčem v ruce*, což hovoří samo za sebe. Pokud někdo usoudí, že jde o nudné budovatelské téma, vstupuje na práh omylu. Spíš nečetl Šlechtovu hrabalovskou oslavu vztahu k domovu, rodině, přátelům i práci.

Knihu tvoří kontinuita osmi povídek, zasazených do podhůří Krkonoš, stejně jako v předchozí knize *Sedm pádů smrti* (s níž se na počátku ledna seznámili,

při autorském čtení, návštěvníci Muzea Podkrkonoší v Trutnově). Děje povídek se odehrávají v dosahu řížice vodovodních řadů vedoucích z předpolí městeček Úpice a Červeného Kostelce. Osm krátkých literárních útvarů propojených stejnými místy událostí, postavami, které ve třpytu vzpomínek tvoří zručně sestavený orloj vodárenského života. Pracovníci vodáren objíždějí region severovýchodu Čech od Markoušovic na západě po Námerka na východě, na severu se rajón dotýká úpatí Jestřebích hor a na jihu lesů Hajnic a Studence. Vodaři zde vystupují jako tvrdí chlapi se všemi klady i zápory, navyklí na „*dobrodružství skrývající se metr a půl pod zemí, kdy nevíte, co s posledním úderem krumpáče objevíte*“. Přizpůsobeni improvizaci na každém kroku v řemesle i při zastávkách v hostincích či v rozestlaných popůlnočních postelích u svých i cizích žen. Při všech rozdílech povah příslušníků party se zde jaksi neochotně a bez humbuku na povrch prodírají mezi kořeny, hlínou a kameny hlubokých výkopů pramínky lidské soudržnosti, vznikající i pod vlivem alkoholu, mění se i z podvědomých záchvěvů myslí v kamarádkou pomoc.

Text knihy je zajímavě veden v rytmu chlapských hospodských řečí, přerušovaný meditativními vstupy autora, které osvěžují a čeří vyprávění jako kameny v proudu horské řeky.

Šlechta tak do svých povídek zapojuje nejen empatii a zkušenost z vlastní dlouholeté vodárenské praxe, které se dodnes věnuje, ale i jistý nadhled filosofa, jímž dává často i bujarému chování svých postav punc hodnoty osobité pravdy. Ať jde o nepochopitelné „sestupy do podsvětí“ jeho spolupracovníka Rádi, o Bogomilovu „socialistickou kleptomanii“, nebo o Vlahovo bezbožné „čučení do božích oken“. Autor stejně chápavě lidsky přistupuje i k starému odběrateli Rajnochovi, pečujícímu o přestárlého otce, nebo k sisyfovskému úsilí posledního osadníka na konci kosteleckého řadu pana Patočky při partyzánské opravě havárie vodovodního potrubí doprovázené ziskuchtivci i byrokracií města a nadnárodní společnosti vlastníci vodárnu.

Možná se titul Pod zemí za čas v záplavě knih přicházejících z domácí i zahraniční překladatelské produkce ztratí, ale pozornější čtenář ohodnotí nejen zajímavě napsané dílko, ale především jeho poselství o lidské práci, která takto neviditelná a skrývaná pod zemí přivádí vodu do našich domovů. Na Šlechtovy příběhy si vzpomene každý, kdo knihu četl, stačí otočit vodovodním kohoutkem v kuchyni.

Luboš Zelený

(Přetištěno z magazínu Trutnovinky)

SLOVO ČTENÁŘKY

Jaro máme za okny, jaro nám přináší Kruh 39 svou obálkou i prvním příspěvkem – ilustrací Daniely Javoříkové – a literární část otevírá báseň JARNÍ od Evy Černošové. Hned je lepší nálada.

Po přečtení NA SLOVÍČKO S EVOU ČERNOŠOVOU jsem nevycházela z údivu, jak široký okruh činnosti tato žena zvládá. Ano, existuje řada lidí zabývajících se mnoha věcmi najednou. Ale většinou jedna se děje na úkor druhých. Paní Černošová ale vykonává všechno víc než dobře. Důkazem toho jsou i její verše. Báseň MAMINCE – jak citlivě je napsaná. „Vyšetřili chvíli vřelou a měkkou ...“ Celá báseň je vřelá a měkká jako pohlazení.

Marcelle Marboe se ukázkou z románu UTRPENÍ DOCENTA H. podařilo pobavit určitě všechny čtenáře Kruhu. Soužití s domácími mazlíčky provází řada příhod, jenže málokdo je dokáže podat tak vtipně jako paní Marboe.

Tři básně Jiřího Faltuse ze sbírky NEÚPLNÁ TOTOŽNOST – autor dokáže malé celky dovést k velkým vyústěním.

Paní Marta Urbanová básněmi ASOCIACE a POHLED ZPĚT čtenáře opět utvrzuje v tom, že je výborná básnička i prozaička.

ROZSUDEK od Jaroslava Jonáše je smutný příběh, který bohužel začíná být příběhem stále více lidí. Vystává otázka, proč člověk se musí dostat často až do tak kritického stavu, aby si začal všimnout toho pěkného kolem sebe.

Zaujal mě název básně MUŽ MÉHO ŽIVOTA. Kdo jím asi je pro paní Kopeckou? Manžel? Syn? Dobrý přítel? Je to čas. Čas, který je neúprosný a zároveň prověří, kdo z těch, kteří jím prošli, obstál a nezradil nás.

Při čtení roztomilého povídání Alžběty Hubálkové O ZIMĚ NEJZIMOVATĚJŠÍ jsem se vrátila do dětství. Můj dědeček také snad sypal pohádkové příběhy z rukávu. Občas si při vypravování zdříml, ale vždycky k mé radosti vyprávění dokončil.

V publicistice určitě každého zaujal článek BALADA ZNÁMÉHO VOJÍNA Štěpánky Saadouni. Kdyby každý publicista takto otevřeně prezentoval názor na to, co se děje kolem nás, určitě bychom se posunuli aspoň o kousek k tomu lepšímu, co v naší společnosti ještě je.

Pardubické Strípky TAJEMSTVÍ HUDBY 2014. Od začátku příběhu napsaným Terezou Víškovou jsem si přála, aby její pomyslné putování s hudbou skončilo v rodné zemi. Vyšlo mi to a jsem za to mladé autorce vděčná.

A co na závěr? Určitě aforismus Jiřího Faltuse: Rána z milosti? – a co večery, neměly by potom být lepší?“

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

Jubilea

Kulaté:	Hana Cihlová	23. 9.
	Petr Musílek	17. 10.
	Jiří Hloupý	21. 10.

Půlkulaté:	Martin Vídenský	25. 9.
	Jaroslava Paštiková	25. 9.
	Daniela Javoříková	22. 10.

NOVÉ KNÍŽKY ČLENŮ

2014

- Josef Volf – **TOBĚ SE NĚCO STÁT MUSÍ** – sbírka povídek ve vydavatelství Mervart, Červený Kostelec.

2015

- Antonín Šlechta – **POD ZEMÍ** – sbírka povídek ve vydavatelství Antonín Šlechta, Úpice. Ilustrace autor, obálka Tomáš Kučerovský. Pevná vazba, str. 138
- Libuše Matysíková – **KUPLET O BRNĚ** – sbírka veršů s ilustracemi Hanky Křivánkové. Vydala autorka vlastním nákladem. Str. 42

V literatuře mají právem své místo kromě knih jednotlivých spisovatelů i sborníky.

Představujeme dva: **POSVÍCENÍ 10**, vydáno v Praze vydavatelstvím Balt-East v roce 2014. Je v něm zastoupeno 16 autorů, z toho dva naši členové: **FRANTIŠEK UHER** a **MARTA URBANOVÁ**. Jde o zdařilou brožovanou knížka o počtu 277 stran s černobílými ilustracemi. František Uher se prezentuje souborem Rozhovory s Descartem aneb Naslouchat nočním vlakům, sestaveným z aforismů, epigramů a krátkých textů. Marta Urbanová zveřejňuje cyklus šesti povídek nazvaný Brzdič houpaček.

V březnu letošního roku pražské knižní vydavatelství Patra Doležala Temné vody vydalo sborník pod názvem Literární naděje České republiky. Excelentně vypravená vázaná kniha. Každý autor je představen fotografií a svým mottem. V sborníku je zastoupena takřka stovka nadějných autorů, povětšinou mladých, kteří se svými příběhy vydávají na první plavbu do rozbouřených vod veřejného zájmu. Z našeho střediska je ve sborníku zastoupena Marta Urbanová jednou povídkou.

- **Čajový dýchánek na počest stého čísla ČAJe.**

V lednu 2015 vyšlo jubilejní sté číslo ČAJe, což je časopis autorů Jičínska, které vydává Václav Franc od roku 2002. Do slavnostního čísla přispělo několik známých autorů (Jiří Žáček, Ivona Březinová, Petr Janeček, Stanislav Rudolf a další.) Čajový dýchánek se konal 4. března 2015 v knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně.

Během více než 12 let vyšly v ČAJi příspěvky více než dvaceti regionálních autorů z literárního spolku, nechyběli zástupci z řad žáků či studentů místních škol a další regionální autoři. Kromě toho se představilo více než sto autorek a autorů prakticky z celé České republiky, řada autorů ze Slovenska, nechyběli ani autoři s Polska a Maďarska. A jako malý bonus i Jon Davis, Američan žijící v Praze. Vedle známých jmen české literatury se v ČAJi objevují nová jména, řada autorů své příspěvky uveřejnila dokonce v ČAJi poprvé. V rozhovorech se také představovali známí autoři, ale i regionální kulturní pracovníci, vydavatelé, knihovníci a další osobnosti, které mají blízko ke kultuře.

Myslím, že nebudu nijak přehánět, když napíši, že celkem v ČAJi publikovalo, bylo představeno, nebo jinak prezentováno více než 150 autorek a autorů, což už je pěkná řádka. A stým číslem ČAJ nekončí, takže už v březnu vyšlo číslo 102, kde svoji tvorbu prezentovala předsedkyně SVČS Eva Černošová.

Václav Franc

Václav Franc a jeho ČAJe

• **14. Ročník Řehečské slepice.**

Již čtrnáctý ročník literární soutěže ŘEHEČSKÁ SLEPICE vyvrcholil v knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně v sobotu 11. dubna 2015. Soutěže se letos zúčastnilo 30 soutěžících, kteří zaslali 42 příspěvků. Vítězství si odnesli Nela Fialová (poezie), Ladislav Kučera a Jan Libčanský (próza) a Zdeněk Salava (písňový text). Oceněné práce vyšly ve sborníku „Sedm divů Řehče.“

ÚČASTNÍCI ŘEHEČSKÉ SLEPICE

- **16. dubna probíhal 4. SVÁTEK KNIHY v Rychnově nad Kněžnou.** Stánkem plným poezie se ho zúčastnila Věra Kopecká s knížkami, které produkuje její vydavatelství, a je třeba dodat, že jinde se poezie neviděla. Věra Kopecká měla jako hosta básníka Petra Moučku z Brna, kterému vydává výbor z jeho poezie *Vína poháry*.

Stánek zde mělo i vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí v čele s Karlem Kábrtem, kde byl přítomen i Milan Dušek. Lze konstatovat, že se celodenní akce vydařila zásluhou městské knihovny, dokonce přálo počasí.

Rychnov nad Kněžnou – Věra Kopecká a Petr Moučka

- **22. 4. ve Svitavách** uskutečnil besedu se seniory Klubu českého pohraničí spojenou s prodejem knížek prozaik Milan Dušek. Přítomno bylo 23 zájemců. Akce splnila oboustranné očekávání.

Akademie volného času v Žamberku

- **4. a 6. května proběhly v prostorách Městské knihovny v Žamberku dvě přednášky s besedami v rámci Žamberské akademie volného času.** Jiří Faltus a Milan Dušek hovořili o Východočeském středisku spisovatelů, které má letos 15. výročí svého trvání, i o vlastní literární tvorbě. Dlouholetá členka místního ochotnického divadelního spolku paní Milena Šimová vše doplňovala ukázkami vybranými z jejich knížek, které si přítomní mohli zakoupit a nechat podepsat. Obě tříhodinové akce měly příjemnou atmosféru, nesporně díky skvělé organizaci ředitelky Městské knihovny v Žamberku Ing. Jany Hlaváčové.

- **16. Dny poezie v Broumově**

V letošním roce se budou konat ve dnech 23.–25. 10. již 16. Dny poezie v Broumově, které probíhají za podpory Města Broumova a jsou součástí Česko-polských dnů kultury a také Východočeského uměleckého maratónu.

Zájemci o účast na tomto tvůrčím setkání básníků se mohou přihlásit do konce června na e-mailovou adresu: kopecka.vera@volny.cz a budou jim zaslány podrobné informace a přihláška.

Věra Kopecká

- **RUM DO ČAJE – PŘÍLOHA ČAJE 108 – ZÁŘÍ 2015**

Zpočátku to bylo myšleno spíš jako recese, když jsme se totiž loučili při březnovém Čajovém dýchánku v jičínské knihovně, kdosi řekl, že lituje, že nepřišlo víc lidí. Druhý opáčil, že to by musel být rumový dýchánek. A tak vznikl časopis „RUM DO ČAJE“ (pracovní název RUMAJZL = Regionální Umělci A Jiní Zajímaví Literáti). A protože od slov k činům nemám nikdy daleko, usoudil jsem, že opravdu ČAJ dostane přílohu. Její první číslo vyjde v září 2015 a bude odvislé od zájmu literátů. V květnovém čísle ČAJe <http://ikobra.rehec.cz/> vychází právě tato výzva pro autory, aby poslali svoje povídky v rozsahu maximálně 10 normostran (18 000–20 000 znaků i s mezerami) na mailovou adresu: Franczub@seznam.cz.

Předpokládám, že se bude jednat o povídky nové, nepublikované. Ty nejlepší podle mého výběru budou vycházet na stránkách ČAJe v průběhu podzimu 2015 až jara 2016. Neznamená to, že všechny povídky musí automaticky vyjít. Autor neobdrží honorář, pouze dva výtisky časopisu RUM jako honorář. Povídky můžete posílat ihned, první část bude uveřejněna v zářijovém RUMu číslo 1. Následně předpokládám, že vyjdou ještě dvě čísla (leden 2016 a květen 2016), pokud bude prací víc, vyjdou i další. Definitivní uzávěrka je 15. dubna 2016. Pokud se najde dostatek kvalitních povídek na sborník, vznikne v průběhu prázdnin 2016 sborník povídek. Autoři zařazení do sborníku dostanou dva výtisky zdarma. Následně v květnu 2016 bude vyhlášeno nové téma na další školní rok 2016/2017. Bude záležet jen na zájmu autorů.

K povídkám přidejte i krátké představení autora, tak maximálně 10–15 řádků, případně fotografii. A pochopitelně nezapomeňte na Vaši poštovní

adresu, kam zaslat časopis. A jaké je téma pro první ročník 2015/2016? Zase mě inspirovala knihovna. Poslouchal jsem rozhovor čtenářek, které se bavily o knihách „Padesát odstínů ...“, a tak jsem se rozhodl vyhlásit téma: „PADESÁT ODSTÍNŮ PO ČESKU!“

Těším se na Vaše příspěvky!

Václav Franc

Členská schůze Střediska 28. 3. 2015 v Pardubicích

OBSAH KRUHU 40

A. Fialová: ilustrace Jarní píseň borového lesa	1
M. Dušek: Na slovíčko s Věrou Kopeckou	2

Literární část

I. Tajovská: Pod slupkou	4
V. Kopecká: Obraz, Údiv, Proměny	8
V. Franc: Ostře sledované mravy	9
P. Chvojka: Beze slov	11
Š. Saadouni: Poušť	12
Z. Jirásek: Všechny moje dávné lásky, Cogito ergo sum, Jaro 2013	14
J. Dvořák: Hodiny bez času	15
L. Zelený: Politický mariáš, Nízký tlak	17
F. Uher: (Ne)správně nastavené ukazatele směru	18
P. Musílek: Řeč léta, Vzduch, Motýlci	20
M. Urbanová: Vysněný svět	21
O. Novotná: Voda a slza, Den skončil	23

Publicistika

L. Matysiková: Poslední rozloučení	23
J. Valachovičová: H.E.A.T. 60+	25

Představení nového člena Klubu a nového člena Literární sekce

O. Karmazin: Weridian – Zkáza ohnivého meče	28
J. Volf: Mallorca	33

Host Kruhu 40

L. Muška: Co je, oč tu běží	35
-----------------------------------	----

Literární soutěž mládeže Pardubické Strípkky 2014 – II. Část

G. Bečičková: Hudba v přírodě	37
J. Seidl: Seegrotte	37
A. Kuřinová: Tajemství všedního dne	42
H. Cihlová: Hodnocení Strípků	43

Ohlasy a recenze

F. Uher: Z nových knih	43
Jif: Nejlepší české básně 2014	45

L. Zelený: Pod zemí.....	45
D. Poláková: Slovo čtenářky.....	47

Zaznamenáváme – komentujeme

Jubilea – nové knížky našich členů 2014 a 2015 – sborníky Posvícení a Literární naděje ČR – čajový dýchánek na počest stého čísla ČAJe v Jičíně – 14. ročník Rehečské slepice – Svátek knihy v Rychnově nad kněžnou – beseda ve Svitavách – besedy pro Akademii volného času v Žamberku – 16. Dny poezie v Broumově – Výzva k příspěvní do přílohy ČAJe	48
---	----

Fotografie: Míla Dušek, Martin Žantovský, Vladka Šulcová

Aforismy: František Uher.....	7, 20, 22, 44, 55
--------------------------------------	-------------------

- **Chce se naučit létat. Zatím mu to jde pouze volným pádem.**
- **Ptal se ryb, jak je na dně. Předstíraly, že jsou němé.**
- **Knihy nás matou. Robinson nepotkal Pátka ve středu, nýbrž ve čtvrtek, a nebylo to na neznámém ostrůvku, nýbrž v baru na Long Islandu.**
- **Múza občas políbí nějakou básnířku, básníkům se však vyhýbá.**
- **Za otrokářského řádu korupce nekvetla, lidé se dali koupit legálně.**
- **Pracuje rád. Nejráději málo.**
- **Čte všechno kromě kuchařek. Je spokojený s tou, kterou má doma.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník XI. – číslo 40 – červen 2015

Odpovědní redaktori: Jiří Faltus, Milan Dušek, František Uher

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 41 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: 24. srpna 2015

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

Toto číslo vyšlo z předplatného členů Střediska východočeských spisovatelů a městských knihoven, za přispění vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí.

